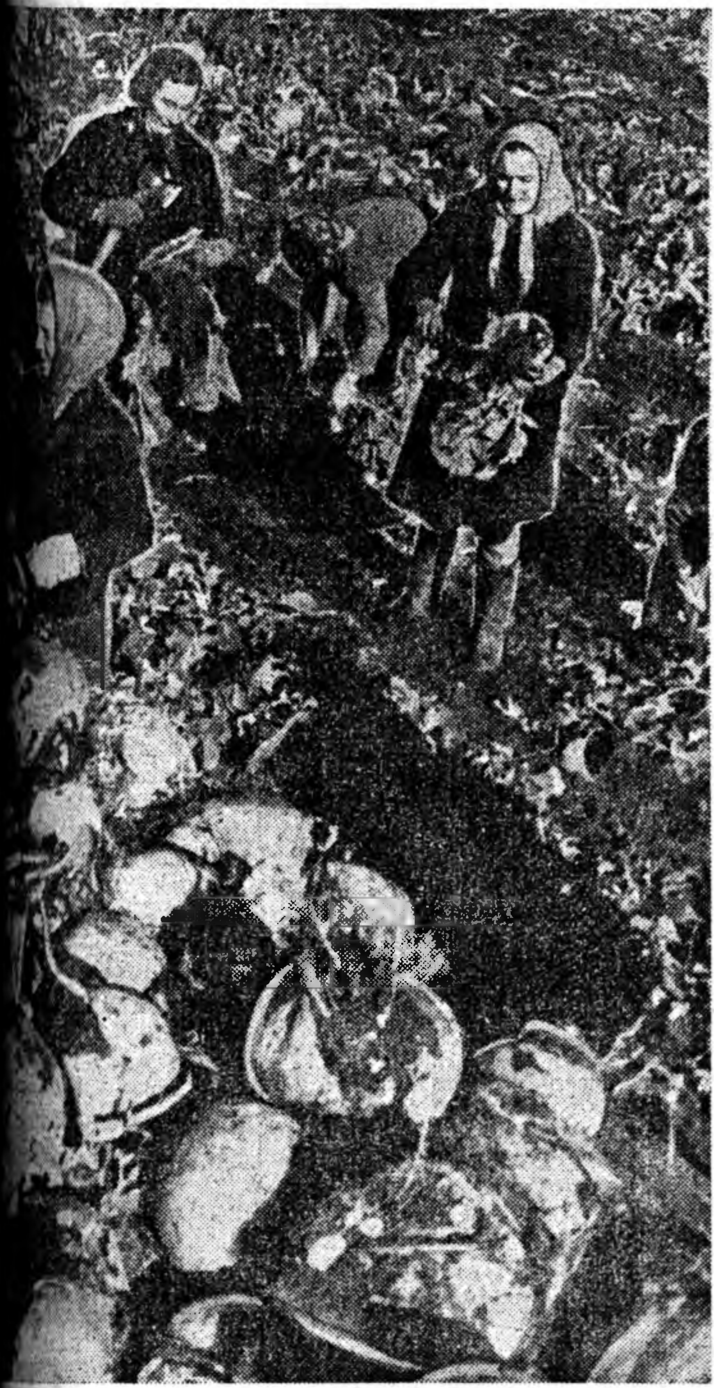

ЗАГАРАЙН АЙМАГАЙ ОНОХОЙН СОВХОЗДО ЭНЭ ЖЭЛДЭ КУУЗИКУ ҺАЙНААР УРГУУЛАГДАА. ЭНДЭХИ ХОЁРДОХИ ОТДЕЛЕНИИН ТРАКТОРИСТ ЕФТЕЙ КИРИЛЛОВИЧ СПИРИДОНОВОЙ ҮҮРГЭ ОНСО ЕХЭ. ЕФТЕЙ КИРИЛЛОВИЧ 5 ГЕКТАР ГАЗАР ДААЖ АБААД, ТЭРЭЭН ДЭЭРЭЭ ЭНЭ ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ УРГУУЛЖА ЭХИЛЭЭ ҺЭН. СПИРИДОНОВОЙ АЖАЛДАНЬ ОТДЕЛЕНИИН АГРОНОМ ЮРИЙ ГЕОРГИЕВИЧ СЕДУНОВ ЗҮБШЭЛ ҮГЭЖЭ, АЛИ БОЛОХООР ТУҺА ХҮРГЭЖ БАЙГАА. ЭДЭ ХОЁРОЙ ОРОЛДОЛГО АША ҮРЭТЭЙ БАЙГАА ГЭЖЭ ЭНЭ НАМАРАЙ УРГАСА ХАРУУЛАА. БАГСААХАДА, ГЕКТАР БҮРИҺӨӨНЬ ДУНДА ЗЭРГЭЭР 300—350 ЦЕНТНЕР ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ АБТАХАНЬ ЛАБ. МҮНӨӨ ҮЕДЭ КУУЗИКУ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ХУРЯАГДАЖА БАЙНА.

ТҮРҮҮШЫН ЗУРАГ ДЭЭРЭ — ХУРЯАГДАҺАН КУУЗИКУ ЭШЭҺЭЭ ҺАЛГААГДАЖА БАЙНА. ХОЁРДОХИ ЗУРАГ ДЭЭРЭ ЕФТЕЙ КИРИЛЛОВИЧ СПИРИДОНОВ АГРОНОМ ЮРИЙ СЕДУНОВТОЙ БАЯН УРГАСА ТУХАЙГАА ХӨӨРЭЛДЭЖЭ БАЙНА.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 227 (12129)
1969 оной сентябриин 27, суббото

Сэн 2 мүнгэн

Колхозой Устав — ажабайдалайнь үндэһэн хуули

...социалис Эхэ орон ...тэрэ тоодо республика ...олониитэ колхознигуу... худөө ажахын арте... Уставай проект ...зүбшэн хэлсэгдэжэ бай... Уставай проектын ...Буряад ороной... колхознигууд сэдьхэлээ ехэ ...халуунаар һайшаан ...нинскэ кооперативна ...хэрэг дээрэнь гүнзэгы... колхозно бай... саашадань хүгжөөлгэ... ехэ үүргэтэй, колхозни... ажабайдалайнь үндэһэн ...гээшэ гэжэ артелиин ...колхознигууд тоолохо ...толоно.

...ажахын артелиин гэ... угаа ехэ баяртай. ...проектые эдэбхитэйгээр ...хэлсэнэ, һонин һанамжа ...нуудые оруулна, һай... хубилалтануудые ... Республикын бухы ...хамтын гү, али тү... суглаанууд болоо. ...ганууд болон фермэ... болон гүүртэнүүд ...олон хүнүүдэй хабаадал... суглаанууд зарлагдажа, ... хөөрэлдөөнүүд үнгэр... үедэ колхознигуу... конференцинүүд аймагуудта ...байна.

...бухы гэшүүдэй хам... али түлөөлэгшэдэй суг... али аймагай колхозни... конференци гү — хаана... зүрхэнэй ехэ һонин ...болоно, худөө ажа... артелиин Уставай проект ...һайшаагдана, колхозуудай ...замайнь үрэ дүн гүнзэ... ...согсологдоно, колхозно ...саашадань хүгжөө... ...али бухы һал... бэхижүүлхэ, олзо ...тухай тодорхой ...нүүлганууд хараалагда-

...байгааша Уставай ба... 30 гаран жэл боло... үе соо бухыдөө колхозно ..., колхознигуудай ...туйлай ехэ хуби... болоо. Хамтынгаа ...түргэнөөр хүгжөөхэ, ...малайнгаа тоо толгойе ..., ашаг шэмысэнь дээ..., ороохо таряанай, үб..., овощ, хартаабхын ...баян ургаса абадаг бо... ажахын продукци ...бухэндэ элбэгээр ...орондоо худалдажа ...нүүдэйнгээ энхэ тэниг-

лэн байдал улам һайжаруулха тухай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, худөө ажахын мэргэжэлтэдэй, бухы колхознигуудай ехэ анхарал оролдолго гаргажа байһаниинь харагдана.

Коммунис партиин ударидалгаар, Ленинскэ кооперативна түсэбэй хэлбэрииэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй ашаар, урданай харанхы мунхаг, барга бүдүүлиг байдалай эсэслэн усадхагдаһан тухай, худөө нютагуудай ажалшадай ехэ баян дэлгэр, энхэ тэниглэн, зөлтой жаргалтай ажаһуудаг болоһон тухай колхозуудай үнинэй гэшүүд — үндэр наһатай үбгэд ехэ омог дорюунаар, баяр баясхалантайгаар, сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмөөр, залуушуулай һургаал абама оншотойгоор хөөрэжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түлөөлэгшэдэй суглаанай болоходо, тэндэхи түрүүшын худөө ажахын артелиин түрүүлэгшэнэрэй нэгэн, далаад наһатай Гомбоев Гарма үгэез шүлэглэн татаад, иигэжэ захалба:

Шарбуунса мүнгөөр
хармаамнай дүүрэнхэй,
Шара тоһоор амбаарнай
дүүрэнхэй,
Шара торгоор хүнүүднай
шэмэглэгдээ — иимэ

жаргалтай сагта һууһандаа баяртайб, шэнэ Уотавай проектые үнэн сэдьхэлһээ магтан һайшаанаб гэжэ хэлэбэ. Тиигэхын хажуугаар нүхэр Гармаев тон зүб шүүмжэлэл хэбэ. Юуб гэхэдэ, зарим хүнүүд ажал хүдэлмэридөө хойрогоор, хайша хэрэгээр хандана, ажалай журам һэнгэргүйгөөр алдана, колхозой Устав бүдүүлигээр хазагайруулна, хамтынгаа зөөри гамнанагүй.

Үнэхөөрөө иимэ ушарнууд олохон колхозуудта үзэгдэнэ. Эгээл муу юумэниинь юуб гэхэдэ, иимэ хойрог этэгээдүүд тушаа хатуу хэмжээн абтанагүй. Олонхи ушарта эдэнэр хамаагүй, зоргоороо аашалалдажа ябадаг байха юм. Иимэ хүнүүд тушаа эрид шанга хэмжээ абаха шухала, тиигээд ямар хэмжээ абахада таарамжатай байһаниинь шэнэ Устав соо тодорхойгоор хараалагдаһан байха зэргэтэй гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, худөө ажахын мэргэжэлтэд, юрын колхознигууд асуудал табина. Өөрынгөө гэмээр колхоздо хохидол ушаруулһан хүнүүд тэрэ хохидолоо бүрин тэхэрюулхэ уялгатай гэжэ шэнэ Устав соо бэшэхые дурадхагдана. Зарим хүнүүдэй ажалдаа хэрюусэлгагүйгөөр, хамтын зөөридэ хайрагамгүйгөөр хандаһан дээрэһээнь адууһа мал олоорсо үхэл гарзада ороно, колхозой хогшол зөөри үрилдэнэ, машина техникэ эбдэрнэ, һандарна. Зарим шофер болон трактористнууд колхозой машинаар үмсынгөө хүдэлмэри хэдэг байха юм. Иимэ ушарнуудые хэрэгсээнгүй, энээн тушаа хэмжээ абангүй байжа болохогүй.

Колхозойнгоо экономико хүгжөөхын, колхозоо баяжуулхын тула эсэхэ сусахые мэдэнгүй, оролдосотойгоор ажалладаг, үйлэдбэриин түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха, тиихэдэ хамтын ажалһаа хулжадаг хойрог залхуу, хара амияа хараһан, колхознигой нэрэ зүүһэн бэезрээ, имагтал үмсынгөө зөөридэ шунаһан хүнүүд тушаа хэмжээ абаха тухай асуудал тон зүбөөр табигдана. Колхоздо ажал хэнгүй, үмсынгөө ажахы хараад һуудаг зарим хүнүүд лахадаа үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй адлихан бууса шадарай участогтай байха юм? Энэ асуудал баһа шиидхэмээр болоо. Колхоздо ажал хэдэггүй хүнүүдэй бууса шадарайнь участогые бага болгохо гү, али тэдээндэ тиимэ участок огто үгэхэгүйдэ яаха юм гэжэ түрүү колхознигууд асуудал табина. Тиихэдэ зарим айлнууд Уставаар хараалагдаһанда орходоо һураггүй олон мал үмсэдөө бэряад, хамтын адууһа малай тэжээл эдюулнэ. Иимэ ушарта колхозой мал туранхай, үргүүлхэһээ нааша байхадань, үмсын мал таргандаа тангаршаалдажа ябаха юм. Иимэрхүү ябадалнууд колхозой саашадаа түргэнөөр хүгжэлгэдэ һаад ушаруулна.

1935 ондо баталан абтаһан худөө ажахын артелиин Устав колхозно байгуулалтые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргээ. Энэ үе соо колхозууд бэхижээ, баяжаа, элдэб янзын машина техникээр элбэгжээ. Колхозуудта Совет гүрэн туйлай ехэ туһа хүргөө, хүргэнэшье. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозые хараад үзэе. Гушаад ондо үгытэй ядуу 30 айл хамтаржа, энэ артель тогтоһон байгаа. Тиихэдэ миил 32 толгой моритой, 3 плугтай, эрбээд модон анзаһатай байһан аад, мүнөө үедэ 10000 толгой адууһа малтай, 43 тракторай, 24 комбайнтай, 29 автомашинатай, 8400 гектар таряалангай газартай болоод байна. Колхоз бүхэниие хараад үзэбэл, иимэрхүү гү, али энээнһээ бүри ехээр баяжаһан байха.

Саашадаа колхозуудай бүри ехээр, бүри түргэнөөр бэхижэхэ, баяжаха, хүгжэхэ арга боломжонуудые шэнэ Уставай нээжэ үгэхэ байһаниинь лабтай. Тиимэл хэданы, бухы колхознигууд шэнэ Уставай проектые тон ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаад, дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэнэ, болохоо байгаа Колхознигуудай бүхэсоюзна III съездые ажалай амжалтаар угтаха байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Энэньшье ойлгосотой. Колхознигуудай бүхэсоюзна съездэ бэлэдхэл В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэйнь ойн баярай угтамжатай тудалдаад байна ха юм. Тиимэһээ колхознигууд политическэ ба ажалай айхабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажаллажа байнхай.

Колхознигуудай аймагуудай болон республиканска конференцинүүдые амжалтатайгаар угтажа, сйн бэярай хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гээшэ колхоз бүхэнэй шухала зорилго мүн.

БАЯН-ГОЛОЙХИДТОЛ БАРАНДАА ХҮДЭЛЭЕ!

МАЛАЙ ТАРГАН — МАНАЙ ОРОЛДОЛГОҺОО

Намарай түрүүшын ольбон хүйтэнэй заха үзэгдэжэ эхилээд байхада, үбэлжэлгэдөө хайшан гээл һаа һайнаар бэлдэхэ, үхэр малаа лажа тобир тарган болгохоб гэжэ бидэ малшад бүхы һанза сэдьхэлээ табижа ябана гээшэбди.

Би өөрөө мал ажалда хори гаран жэлдэ хүдэлнэб. Тиимэһээ намарай һэрюундэ, сабшалан, бэлшээри, таряалан дээрэ эдихэ юумын элбэг байхадал үхэр малые һайса таргалуулжа абаха хэрэгтэй гэжэ һайн мэдэхэ болонхойб. Юуб гэхэдэ, тарган мал үбэлэй хүйтэндэ ядахагүй ондо орохо, хоёрдохёор, намартаа гүрэндэшье тушаахада ехэ үнэ сэндэ хүрэхэ, шэгнүүр дарасатай байха бшуу.

Мүнөө бидэ Бутыт-Дари нүхэртэеэ хоюулан 100 шахуу үхэр харанабди. Баруун-Тамча гэжэ тойроод хагда ногоогоор элбэг, уһа һайнтай бэлшээритэй газарта байрланхайбди. Эндэ мал ехэ таргалсатай юм.

Нёдондо зунай, намарай бэлшээриин үедэ һара бүри үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 800-һаа 1200 грамм хүрэтэр нэмээгдэһэн байгаа. Тиигээдшье үнгэрэгшэ жэлдэ бэлшээри дээрэ ногоон һайн, үбэлэйшье сагта үбһэ тэжээл элбэг байгаа гээшэ ааб даа.

Байгша ондо сагай уларилай нёдондонойхитой жэшэхэ аргагүй байгаашье һаань, энэ намарай элдин сагта үхэр малые һайнаар бэлшээхэ, таргалуулха арга боломжо яһала ехэ байна бшуу. Тиимэһээ Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой малшад алишье талаараа һайшаалтай, туһатайшье үүсхэл гаргаа гэжэ һананаб.

Энэ һайн арга боломжые өөһэдөөл оролдожо хэрэглээгүй һаамнай, ондоо хэн хэрэглэхэб.

Бидэ мүнөө хоюулан үбһыень хуряажа абаһан сабшалан дээрэ хагда, хэнзэ ногоондо үхэрөө адуулнабди. Эдихэ юумэн яһала элбэг. Үглөөгүүр эртэ гаргаад, үдэшэ харанхы болотор бэлшээнэбди. Малаа ходол нэгэ газартань ээрэжэ байнгүй, 3-4 үдэр ябуулаад лэ ондоо тээшэнь абаашанабди. Үдэр бүри хагда ногоондо бэлшээжэ хашараахагүйн тула һүүлэй үедэ ехэнхидээ таряанай һуурида адуулнабди.

Манай гүүртын мал намартаа бэлшээн таргалуулагдаад, үбэлэй эхеэр шахагдажа, гол түлэб ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталда гүрэндэ тушаагдаха юм. Үбэлдөө малдаа эдюулхын тула дүрбэн томо һүри үбһэн байра дээрэмнай сомогдонхой. Һаяхан совхозойнгоо зоотехнигтэй хөөрэлдэхэдэмни, шахамал үхэр бүхэндэ үдэрэй 1 килограмм талха таряанай зүйл үгэхэбди гээ һэн.

Иигээд байхадаа, бидэшье Баян-Голой малшадай жэшээгээр хүдэлхэ, үбэлдөө үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ аргатай байнабди.

Тиимэһээ иимэ социалис уялга абанабди: намар, үбэлэй һарануудта шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 800—1000 грамм хүрэтэр нэмээхын түлөө тэмсэхэбди. Энэмнай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бидэнэй ажалай бэлэг болохо.

Эндэмнай ехэнхидээ үбэлынь саһан бага байдаг. Тиимэһээ мүнөө байраһаа холуурхи бэлшээридээ малаа адуулнабди. Юуб гэхэдэ, үбэлдөө үхэрнүүдээ байлгажа шахахадаа үдэрынь газаагуур гаргажа ябуулангаа, байрадаа дүтүүрхи бэлшээриин хаганда адуулхадамнай һайн байха бшуу.

Малайнгаа үбэлжэлгэдэ гол түлэб бэлэн болонхойбди. Байра, хашаа хорёомнай заһагдаа, дулаалагдаа. Тиигэбэшье үхэр мал шахан таргалуулха талаар бухы юумэн хэгдэшоо гэхын аргагүй. Илангаяа үбһэ тэжээлнай һайн гэхээр бэшэ.

М. ДУГАРОВ,
Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой үхэршэн.

ШАХАЛГАНДА ТАБИГДАА

Үхэр малые зун, намарай сагта бэлшээн таргалуулжа, тэдэниие үбэлдөө һайнаар шахажа, гүрэндөө эрхим шанартай мяха элбэгээр худалдаха тушаа манай колхоз һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ехэхэн анхарал хандуулна гээшэ.

Эгээл тиимэһээ Захааминай аймагай Баян-Голой совхозойхидой үүсхэлэй республикын газетэнүүдтэ толилогдомсоорнь, тэрэниие бухы гүүртэнүүдэйнгээ малшадай дунда зүбшэн хэлсэжэ, намартаа, үбэлдөө мал шахаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа һэмди.

Мүнөө холын бэлшээриһээ бууһан малнай шэгнэгдэжэ, томо, жэжээрээ хэдэн гүүртэнүүд болгогдон илгагдажа байна. Дүршэлтэй бэрхэ малшан Александр Поповой даадаг гүүртын 360 толгой мал зунай үедэ тус бүридөө шэгнүүрээ сүүдхын 850 граммаар нэмээгээ.

Тэдэ үхэрнүүд сооһоонь зарим бүри томо, эгээл тарган гэһэн 160 толгой хашарагуудые тусгаар илгажа хаагаад, мүнөөнһөө шахажа захалаабди. Тэдэ үхэрнүүдэй толгой бүридэнь үдэрэй 8-9 тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ, зелёнко, талха таряанай зүйл эдюулэгдэнэ. Эдэ малые ноябрь болотор шахаад, тус бүриинь 330 килограммда хүргөөд, эрхим тарган болгожо гүрэндэ худалдахабди.

Тус гүүртын ахалагша малшан Александр Попов баянголойхидой үүсхэл уряатай танилсаад байхадаа иигэжэ мэдүүлээ:

— Бидэ намар, үбэлэй сагта шахамал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө тэмсэхэбди. Баянголоорхинтой мүрысэхөөр бэлэмди, — гэбэ.

Энэ гүүртынхид мүнөө шахажа байһан малаа таргалуулжа тушаагаад, ноябрь, декабрь соо үшөө 200 гаран толгой үхэр шахаха юм. Тэдэнээ тушаажархёод, январь, февраль һарануудта баһа дахин 500 толгой мал шахан таргалуулха байна. Тиигэжэ бүхэли үбэлдөө 900 толгой үхэр һубарюулан шахажа, таргалуулжа гүрэндөө худалдаха зорилготой.

Энээниие бэелүүлжэ шадабал, гүрэндэ мяха худалдаха байгша онойнгоо түсэб ноябрь һарада дүүргээд, январь, февральда үшөө 1000 центнер үхэрэй мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулжа, ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэбди.

Теэд аяар эды олон мал дураарнь эдеэлүүлжэ шахаха үбһэ тэжээлтэй аад, иигэжэ хэлэнэ гү гээд зариман һанажа болохо. Мал шахаха үбһэ тэжээл яһала бии. Байгша ондо сагай уларилай муушаг байгаашье һаань, үбһэ тэжээл яһала бэлэдхэжэ абаабди. Жэшээнь, бухыдөө 25 мянган центнер үбһэн һурилэгдэнхэй. 13 мянга үлүүтэй тонно, тэрэ тоодо 8 мянга шахуу тонно кукурузын силос дарагдаа. Зелёнко, һолоомоншье шилээд ехэ бии.

Л. МАКСИМОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

ТАСС ... һОНИН

...миллион хүнүүдэй ...үзэхэ ном

...миллион совет хүнүүдэй ...партийна һуралсалай ...эхилхын урда тээхэнэ ...гараба. «Советскэ Сою...нис партиин түүхэ» гэ... гурбадахяа, нэмэлтэ... ...блэгдээ.

(ТАСС).

...ондохи КОМБАЙН

...ордento, Ажалай Улаан ...орденто «Ростсельмаш» заво... ...конвейерһээ миллиондохи ... гаралгын һайндэр ... 25-да болоо.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

КУРСКА ОБЛАСТИИН ТАРЯАШАД В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөө үргэноор дэлгэрүүлэн, ороохо таряанай баян ургаса хангаад, хурялгаяа эмхитэй һайнаар ябуулжа, гүрэндэ таряа худалдаха түсэб болон социалис уялгануудаа горитойгоор үлүүлэн дүүргээ. Эндэхи колхозууд, совхозууд Эхэ оронойнгоо амбаарта 963 мянган тонно таряа тушаажа, эдеэ хоолой, крупяной ба тэжээлэй ургамалнуудые худалдаха түсэбүүдээ үлүүлээ. Курска область иимэ ехэ таряа анха түрүүшынхеэ бэлэдхэбэ.

Гүрэндэ таряа худалдажа үргэлжэлһөөр.

НИКОЛАЕВСКА ОБЛАСТИИН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД ороохо таряанайнгаа баян ургаса эмхитэйгээр хуряажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Таряа тушаалгын пунктнуудта 696 мянган тонно ороохон оронхой.

АСТРАХАНСКА ӨБЛАСТИИН ТАРЯАШАД овощ ехээр ургуулаад, тэрэнээ эмхитэйгээр хуряажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө бүрин дүүргээ. (ТАСС).

Болгариин Арадай Республикын делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА. (ТАСС). БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын делегаци «Болгариин Арадай Республика — социализмын замаар 25 жэлдэ» гэһэн ойн баярай выставкэ нээлгэдэ хабаадахын тула сентябриин 25-да Москва ерээ.

НРБ-гэй, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Болгариин делегацииие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин болон бусад тушаалтад угтаба.

Тур Хейердал манайда ерээ

МОСКВА. (ТАСС). Норвегиин мэдээжэ эрдэмтэ, аяншалагша Тур Хейердал Атлантиин далайгаар 53 хоногто тамарһан «Ра» гэжэ папирусна онгосын экипажай гэшүүдтэй хамта Москва ерэбэ. Хейердал болон тэрэнэй ханинар СССР-эй Наукануудай академидэ айлшалха уряалтай.

— Эндэ минии ханинар олон. Анха түрүүн танай орондо 25 жэлэй урда ерээ һэм. Мүнөө Советскэ Союзда дүрбэдэхеэ ерээб. «Ра» экипажай гэшүүд аяншалгынгаа һүүлээр харилсан айлшалалсаха гэжэ шиидэһэн юм.

Атлантиин далайгаар дахинаа тамарха һанаатай бэшэ гүт?

— Туршалгымнай научна уг зорилго бэелүүлэгдээ. Тиигэбэшье Сафида (аяншалгынь эхилһэн Мароккодохи порт) папирусна шэнэ лодкын бии болоод байгаа һаань, багаханшье хэлбэрингүй, бултадаа замда мордохо һэмди, — гэжэ Хейердал харюусаба.

ОБУВЬ-69" ГЭЖЭ УЛАСХООРОНДЫН ВЫСТАВКЭ

Сентябриин 24-дэ Москвада нээгдэһэн «Обувь-69» гэжэ уласхоорондын выставкэ угаа һонин: нюдэ хужарлуулмаар, сэдьхэл баясуулмаар байна. Энээндэ хабаадажа байгаа 37 ороной түлөөлэгшэд выставкын һайнаар эмхидхэгдэһые, хүндэмүүшэ оршон байдалда үнгэржэ байһые, тиихэтэй хамта эндэ табигдаһан гуталнуудай олон янзын, эрхим шанартай байһые тэмдэглэнэ.

Сокольникодо заншал болон тогтоһоной ёһоор, выставкэдэ хабаадаһан гүрэн бүхэн өөрынгөө национальна үдэрые тэмдэглэдэг байна. Энэл заншалай ёһоор, Советскэ Союзай предприятинууд ба эмхинүүд национальна үдэрөө хамагһаа түрүүлэн үнгэргэбэ.

Советскэ Союз гуталай ба арһанай хүгжэнги промышленностьтай юм. Хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй оролдолгоор мүнөө жэлдэ 642 миллион паар гутал оёгдоо.

Совет ороной таһагта 3 мянга шахуу янзын экспонадууд табигдаа. Тэдэнэй дунда — гоёхон, зохидхон, бүхэ бэхи гуталнууд олон.

МОСКВА. (ТАСС).

ГДР-эй АИЛШАД — БРАТСКДА

БРАТСК. (ТАСС). РСФСР-тэ ГДР-эй соёлой үдэрнүүдэй боложо байһантай дашарамдуулан, Сибириин энэ шэнэ хотодо ерэһэн германо-совет хани барисаанай бүлгэмэй эдэбхитэдые, уран зохёолшод болон уран зураашадые Братскын хүн зон хани халуунаар угтаа.

Аха дүү ороной соёлшод Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гидроэлектростанцитай, Братскын ой модоной промышленна үйлэдбэритэй танилсаһан, тайгадахи хотын шэнэ районуудые хараһан байна. Нютагай журналистнууд, уран зураашад, интеллигенциин бусад түлөөлэгшэдтэй халуун уулзалганууд, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүд болоо.

ОЛЗО ДОХОДОО ЗҮБӨӨР ХУБААХА

ХАМТЫН ажалай hая бии боложо байхаhаа эхилээд мүнөө хүрэтэр парти, правительствамнай колхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөхэ, экономикыень бэхижүүлхэ, олзо доходыень зүбөөр хубаарилха хэрэгтэ саг үргэлжэ тон ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Мүнөөшье бүгэдэ арадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ байhан жэшээтэ Уставай шэнэ проект дотор «Колхозой олзо доход болон бүхы абтаhан продукциие хубаарилга» гэhэн бүлэг шэнээр оруулагданхай.

Тиимэhээ энэ статья соогоо колхозой олзо доходые хубаарилга тухай тоггожо хэлэхэеэ hананабди.

Хэнэйшье мэдэhээр, колхозууднай ороохо таряа, мяха, hү, үндэгэ, ноохо, овощ элбэгээр абадаг, ёhотойл томо, олон hалбаритай, оньhожоруулагдаhан ажахынууд болонхой. Артелиин гэшүүдэй ажал хүдэлмэринь индустриальна түхэлтэй, ажабайдалынь болбосон hайн, улам баян дэлгэр боложо байна.

Теэд колхозуудай экономикые бүри hайжаруулха, үйлэдбэриие үргэдхэхын тула ороhон олзо доходые зүбөөр хубаарилха гээшэ тон шухала. Нэн түрүүн үйлэдбэриингөө, мүн нөөсэлгын, соёлой, ажаhуудалай, ниитынгээ жасые үргэдхөөгүй hаа, ямаршье ажахы hайнаар хүгжэжэ шадахагүй. Тиихэтэеэ хамта ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн, колхознигуудай ниитынгээ ажахыhаа олзо ехээр оруулдаг байгаал hаань, колхоз баhал түргэн хүгжэхэ бшуу.

1935 ондо Колхознигуудай II съезд дээрэ хүдөө ажахын артелиин Уставай баталагдаhанhаа хойшо колхозуудай ажабайдалда ехэхэн хубилалта болоо. МТС-үүдэй болюулагдахада, колхозууд бүхы машина техникыень худалдажа абаа, олонхи колхозууд томодхогдоо. Илангаяа хүдөө ажахыhаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалгын үнэ сэнгэй гуримшуулагдаhанай ашаар колхозуудай экономико эрид hайжараа.

Жэшээлхэдэ, манай республикын колхозуудта 1940 ондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалгаhаа бүхыдөө 9,2 миллион түхэригэй мүнгэн олзо оруулагдаhан hаа, харин 1968 ондо хамта 55,9 миллион түхэриг оруулагдаа. Мүнгэн олзо доходой ехэ болоhоной ашаар, хэрбээ 1940 ондо хубаагдадаггүй мүнгэн жасада 11,5 миллион түхэриг ороhон hаа, нёдондо тэрэнь 104,2 миллион түхэригтэ хүрөө.

Энэ үе соо тэдэнэй али тухай хүгжэhэн, ургаhаниие дунда зэргын колхозой байдалhаа элитээр хаража болоно.

	1940 он	1968 он
Хүдэлдэг зонойнь тоо	178 хүн	501 хүн
Тракторнуудайнь тоо	—	79
Таряа хуряалгын комбайн	—	17
Эдлүүриинь газарай хэмжээн (мянган гектараар)	4,9	16,0
Тэрэ тоодо таряалангынь (мянган гектараар)	1,3	5,0
Адууhа малайнь тоо	554	2000
Тэрэ тоодо үнеэд	175	640
Хонин hүрэгынь	1091	10536
Хубаагдадаггүй жасань (мянган түхэригөөр)	22,9	1488,5
Жэл соо абтаhан олзо доходынь (мянган түхэригөөр)	18,0	798,5

Үнгэрhэн жэлдэ бүхы 70 колхозой хахадынь шахуу нэгэ миллионhоо дээшэ олзо доход оруулаа hэн. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец», «Заганский», «Знамя Ленина»; «Искра», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозууд нёдондо 1,5 миллион үлүүтэй түхэригэй мүнгэн олзо абаа.

Эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэдэг боложо, ороохо таряанай ургаса, адууhа малайнь ашаг шэмэ эрид дээшэлээ. Хэрбээ 1940 ондо республикын колхозууд таряалангай га бүриhөө 8 центнер ургаса абаhан hаа, нёдондо гектарай 11,6 центнер таряа хуряагаа. Мүн тэрэ үедэ үнеэн бүриhөө жэлдээ 356 килограмм hү haадаг hаа, мүнөө үнеэн бүхэнhөө 1537 килограмм hү hаана. Тэрэнэй ашаар колхозууд эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндөө ехээр худалдажа, олзо доход элбэгээр оруулна.

Артелиин олзо доходые зүбөөр хубаарилжа, тэрэнhээ ороhон мүнгэ зөөриие ажахын экономико саашадань бэхижүүлхэ, гэшүүдэйнгээ hуудал байдалые улам hайжаруулха хэрэгтэ зорюулха гээшэ тон шухала. Колхоздоо олзо доход ехээр оруулдаг байбал, колхознигуудынь урматай хүдэлхэ, ниитынгээ ажахые улам бэхижүүлхын тула оролдохо болоно.

Олзо доходые хайшан гэжэ зүбөөр хубаарилхаб гэжэ хүдөө ажахын артелиин жэшээтэ Уставай проект соо, мүн «Ниитын ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ колхознигуудые материальна талаар hайса урмашуулха тухай» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной майн 16-да абаhан тоггоол дотор тодорхойгоор тайлбарилагдан хэлэгдэнхэй.

Манай республикын колхозууд гэшүүдэйнгээ ажалай түлөөhые совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй абадаг тоггомол салин хүлhэндэ дүтэрхынгөөр мүнгөөр түлэдэг болонхой гээшэ. Тэрэшэлэн хүдэлмэриин нормо нютаг нютагай эрхэ байдалда тааруулжа, совхозуудайхидал баhа адлирхуугаар тоггоогдонхой.

Бүхы олзо доход гээшэмнай юуб? Жэшээтэ Уставай проект дотор заагдаhанай ёhоор колхоз бүхэндэ жэл соо абтаhан продукциhаа тэрэнэй үйлэдбэрилгэдэ хэгдэhэн бүхы материальна гаргашыень хаhаад байхада, үлэhэниинь гол олзо доход болоод гаража үгэнэ. Бүхыдөө абаhан олзо доходынь харахада, колхозой жэл соо ямараар хүдэлhэниинь эли болохо. Тиигэжэ колхозууд бүхы олзо доходhоо 4 процентыень колхознигуудай социальна тэдхэмжэдэ үгэхэ мүнгэ нэгэдхэгдэhэн союзна жасада оруулна, мүн түрүүшын ээлжээндэ гэшүүдэйнтээ ажалай түлөөhэндэ заатагүй үгтэхэ ёhотой мүнгэ, нэмэлтэ түлөөhэнэйнь мүнгые таhалжа үгэнэ. Хэрбээ хуушан Уставай ёhоор колхознигуудай ажалай түлөөhэн үлэhэн мүнгэнhөө үгтэдэг байгаа hаа, мүнөө тиимэ мүнгэнэй үлөө, үлөөгүйшье hаань, заатагүй үгтэдэг болоо.

Экономикынгоо талаар hайн, шанга шадалтай колхозууд олзо доходойнгоо хахадыень ажалай түлөөhэндэ гаргана. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», «Родина» колхозууд олзо доходойнгоо 51 процентые, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз тэрэнэйнгээ 53 процентые ажалай түлөөhэндэ таhална. Харин экономикоор hулашаг ажахынууд гэшүүдэй ажалай түлөөhые тоггоомол хэмжээн соонь үгэхын тула бүхы олзо доходойнгоо 90 процентые таhалха баатай болоно. Жэшээнь, Яруунын аймагай «Дружба», «Победа», Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозууд бүхы олзо доходойнгоо 90—91 процентые ажалай түлөөhэндэ үгэнэ.

Колхознигуудай бүхэсоюзна съездые угтуули

Иигээд ерэхэдээ, гээгдэнги, экономико hулатай ажахынууд гэшүүдтэ заатагүй үгтэхэ ёhотой ажалай түлөөhэндэ, мүн социальна тэдхэмжын нэгэдхэгдэhэн союзна жасада бүхы олзо доходоо оруулаад, саада тээнь үйлэдбэреэ үргэдхэхэ мүнгэ зөөригүй үлэнэ бшуу. Тиимэhээ олзо доход ехээр оруулха бүреэ ажалай түлөөhэн улам дээшэлхэ ёhотой гэжэ ойлгохо болоо hаа, буруу. Ажалай түлөөhэнэй хэмжээ тоггоохододоо гансахан колхозой тала хараха бэшэ, арадай ажахын бүхы экономикые, ороной ниитэ зорилгые хараадаа абалсаха шухала. Зарим газарта ажалай түлөөhэндэ хэтэрхы ехэ мүнгэ гаргаад, харин ниитын хэрэглэмжын жасада өөдэтэй мүнгэ оруулдаггүй байхань яашье зүб гэхын аргагүй.

Ниитын үйлэдбэриие саашадань үргэдхэхын тула гол ба эрьесын жасада мүнгэ зөөри hомолхо гээшэ зайлашагүй шухала. Энэ жасын мүнгэн гэшүүдтэ хубаагдаха ёhогүй.

Республикымнай колхоз бүхэн нёдондо дунда зэргээр бүхы олзо доходойнгоо 20 процентые, сэбэр ашаг олзынгоо 69 процентые хубаагдадаггүй гол болон эрьесын жасада оруулаа. Зарим олзо доход мүртэй абаагүй колхозууд (Яруунын «Победа», Баунтын «Путь к коммунизму» гэхэ мэтэ) хубаагдадаггүй гол жасадаа мүнгэ оройдоо оруулаагүй. Тиихэдэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын аймагай «Дружба», «Восход» колхозууд сэбэр ашаг олзо яhала горитой абаhан аад, хубаагдадаггүй жасада мүнгэ баhал оруулаагүй.

Хубаагдадаггүй жасадаа мүнгэ ехээр оруулхын тула ажахынууд сэбэр ашаг олзо hай[…]
сэнтэй эдеэ хоолой [...]
үйлэдбэрилхэ зэрг[...]
лэй дүнгөөр респ[...]
хон колхозууд. Жэш[...]
бэрэй аймагай «Ро[...]
493 мянган түхэриг, [...]
758 мянган, «Знам[...]
мянган түхэриг сэбэ[...]
Эдэмнай бусад кол[...]
ли эрхэ байдалда бай[...]
олзо абаа бшуу.

Олонхи колхозууд [...]
зынгоо ехэхэн хуби[...]
лай, хүүгэдэй эмх[...]
хэрэглэмжын гарг[...]
кадрнуудые hургаха, [...]
туhаламжа, тэдхэмж[...]
тын хэрэглэлдэ зорю[...]
хонуудые болбосон т[...]
хо, хүн зоной hууда[...]
түбхинэмэ hайн бол[...]
табигдажа байхада, ни[...]
жын жасада мүнгэ [...]
гаргашалагдадаг бол[...]
ондо республика до[...]
рэглэлэй жасада 1600 [...]
риг гэхэ гү, али сэб[...]
8 процентнь оруул[...]
дондо 1968 мянган т[...]
али сэбэр олзын 14 п[...]
юм.

Бүхы абтаhан олзо [...]
бөөр хубаарилха, бодо[...]
рэглэхэ гээшэ колхоз[...]
ко бэхижүүлхэ, гэш[...]
байдал улам hайжар[...]
шиидхэхы удха шанар[...]

И. [...]
Буряадай АСС[...]
ажахын [...]
ахалаг[...]

ПОЛИТИЧЕСКЭ hУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ

ПРОПАГАНДИСТЫН ҮҮРГЭ ЕХЭ

Партийна болон комсомольско политическэ hуралсалай шэнэ жэл бүхы совет арадай, тэрэ тоодо районой ажалшадай В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо үргэнөөр бэлдэжэ байhан үедэ эхилхэнь. Тиимэhээ энэ жэл багша Ленинэй теоретическэ hургаалые, тэрэнэй захяа заабариие бэелүүлхын түлөө парти болон совет арадай тэмсэлэй түүхые коммунистнуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй шудалха хэрэгтэ шухала шата болохо ёhотой.

Советскэ райондо 25 эхин политhургуули, марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха 105 hургуули, В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха 90 теоритическэ семинар, 27 методологическа семинар hуралсалай шэнэ жэлдэ хүдэлхэ юм.

Гадна 4 киноуниверситет, ленинскэ тематикатай 6 кинолектори нээгдэхэ. Тиихэдэ партийна эхин организацинуудаар ленинскэ уншалганууд, партиин үнинэй гэшүүдтэй, ажалай түрүүшүүлтэй уулзалганууд боложо байха.

Политическэ hуралсал шэнэ гуримаар эмхидхэhэн ушар хадаа марксистско-ленинскэ hургаалые гүнзэгыгөөр шудалха, партиин политикые, орон дотор болон хилын саана боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые зүбөөр ойлгохо, тайлбарилха арга боломжо олгохо гэжэ мүнөө коммунистнууд, мүн бусадшье hуралсагшад хүсэд мэдэрнэ.

Зүгөөр коммунистнуудай hуралсал эмхидхэхэ хэрэг нэн түрүүндэ пропагандистнуудай теоретическэ бэлэдхэлhээ, тэдэнэй методическа шадабари мэргэжэлhээ ехээр дулдыдадаг гээшэ. Пропагандистын хэшээлээ hонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэжэ шадабал, hурагшад тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, олон юумэ мэдэжэ абахые оролдодог бшуу.

Эгээл тиимэhээ пропагандистнуудые шэлэн олохо, тэдэнэй теоретическэ болон методическа hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ партиин райком, партийна организацинууд гол анхаралаа табина.

Политhургуули, теоретическэ семинар хүтэлбэрилэгшэдөөр 412 нүхэд томилогдонхой. Тэдэнэй диилэнхи олонхинь (90 шахуу процентнь) дээдэ ба хүсэд бэшэ дээдэ эрдэмтэй нүхэд байна. Гурбанай хоёр хубинь табаhаа дээшэ жэлдэ пропагандистын хүдэлмэри ябуулна. Шэнэ жэлдэ энэ хүдэлмэридэ министерство, зургаануудай, предприяти болон эмхи зургаануудай олон хүтэлбэрилэгшэд хабаадуулагдана. Пропагандистнуудаар республикын нютагай промышленностиин министр М. Ф. Завгородняя, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые хангалгын министр Г. А. Еремин, хүдөө ажахын министр Л. В. Власов, элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева, горпищеторгын директор В. И. Аржанов, шэлэн заводой директор А. Р. Болотов, республиканска библиотекын директор Ю. А. Хараев болон бусад олон хүтэлбэрилхы тушаалтад томилогдонхой.

Пропагандистнуудай теоретическэ эрдэм мэдэрэлые, методическа шадабариие саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын тула тэдэнэртэй үе үе болоод лэ тусхай семинар, консультаци, методическа конференци үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагданхай. Эндэ гол элидхэлшэдынь пропагандистнар өөhэдөө байха болоно. Энэньшье ойлгосотой юм бээз. Манай пропагандистнар ямарханшье асуудалаар элидхэл хэжэ шадаха зон, дүй дүршэлөөршье баян.

Үнгэрhэн жэлдэ hайн байhанаа харуулhан «Залуу пропагандистын hургуули» шэнэ жэлдэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ. Хэшээлынь хоёр hарада нэгэ дахин боложо байха. Пропагандистаар hаяхан томилогдоhон нүхэд эндэ hуралсажа, партийна пропагандын методикотой танилсаха, ном дээрэ хүдэлжэ hуралсаха, политhургуули болон семинарнуудай эрхим хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, дүй дүршэлыень халан абалсаха болоно.

Нёдондо залуу пропагандистнуудтай дүй дүршэлөөр баян, город соогоо мэдээжэ болоhон нүхэд И. Д. Борькина, Р. И. Хантаев, О. И. Багаева, Е. П. Моссорова болон бусад уулзаhан байгаа. Тэдэнэр методическа зарим зүбшэл үгэхэhөө гадна, өөhэдынгөө хүдэлмэри тухай, ээлжээтэ хэшээлдээ хайшан гэжэ бэлдэдэг тухайгаа, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэдэг тухайгаа хөөрэжэ үгэhэн байха.

Тэрэшэлэн марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг политhургуулинуудта нээмэл хэшээл боложо, 15—20 пропагандистнар уригдадаг байгаа. Методическа соведэй гэшүүд, райкомой пропаганда ба агитациин таhагай хүдэлмэрилэгшэд иимэ хэшээлнүүдые бэлдэлсэдэг hэн.

hуралсалай жэлэй hүүл багаар «Электромашина» заводой пропагандист Б. И. Шишкинэй үнгэргэhэн нээмэл хэшээл тон hонирхолтой байба. «СССР-тэ социализм байгуулха үедэхи партиин тэмсэл» гэhэн темэ шудалжа байгаа hэн. Хамта 14 пропагандистнар уригдажа ерэбэ. Пропагандист нүхэр Шишкин шэнэ материал тайлбарилан хэлэжэ үгэхэдөө уран зохёолнуудые, географиин карта, диаграмма, диафильмүүдые шадамар бэрхээр хэрэглээ hэн. hүүлээрнь пропагандистнууд өөhэдынгөө ажаглалтануудые хэhэн, hанамжа дурадхалнуудаа хэлсэhэн байгаа. Тэдэнэрэй hонирхохо юумэнь олон — пропагандистын хэшээлдэ бэлдэдэгhээ эхилээд, hуралсагшадайнь ажалай амжалта, теоретическэ болон политическэ ургалта хүрэтэр.

Энэ политhургуулида 23 хүн hуралсадаг юм. 17-ниинь коммунис ажалай ударнигууд, олонхинь эдэбхитэй уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшод. Тэдэнэй дундаhаа слесарь Кузнецов, диспетчер Новиков гэгшэд энэ жэлдэ хоёр дурадхал оруулжа, жэлдээ 4216 түхэриг алмаха арга предприятидаа олгоhон байна. hуралсагшад Н. К. Куликов, К. Д. Пашинский, В. Д. Додонов, А. П. Антонов гэгшэд бэрхэ политинформаторнууд, агитаторнууд болонхой.

Тэрэшэлэн пропагандистнуудта ниитын гуримаар хүдэлдэг партийна кабинедүүд ехэхэн туhа хүргэhэн, шэнэ жэлдэшье хүргэхэ зэргэтэй. Иимэ кабинедүүд «Электромашина», шэлэй заводуудта, аэропортдо, багшанарай институтда хүдэлнэ. Шудалха темээр хэрэгтэй номуудай выставкэ тэндэ саг үргэлжэ эмхидхэгдэдэг, консультаци болон конференци үнгэргэгдэдэг юм.

КПСС-эй райкомой дэргэдэ методическа совет бии. Соведэй гэшүүд залуу пропагандистнарай хэшээлдэ ошожо байлсадаг, бэрхэ нүхэдэй дүй дүршэл согсолжо, олондо дамжуулхые оролдодог. Методическа соведэй редакционно бүлэгэй хүсөөр «Пропагандистын трибуна» гэжэ тусхай хуудаhан хэблэгдэhэн байна. Тэндэ пропагандистнууд Б. И. Шишкин, Ф. В. Клейменов, В. Цыдылина, О. И. Багаева, И. Д. Борькина, А. С. Филько гэгшэдэй дүй дүршэл харуулан бэшэгдээ hэн.

hуралсалай шэнэ жэлдэ райкомой методическа совет бүри ехэ хүдэлмэри ябуулхаар хараална.

А. УЛАХАНОВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша.

Силосэй ногоо[...] hан энэ машина үд[...] гын дардам харг[...] хойшоо hүндэлнэ. Т[...] до Иван Олейни[...] Улаан-Үдын автоко[...] шо Иван Олейнико[...] ряалгын эхилхэhээ [...] Ивалгын турша[...] ажахыда элдэб аш[...] хэдээ ажахын хүтэ[...] зүгhөө үгтэhэн да[...] шэдгүй дүүргээд [...] раг дээрэ: Иван О[...]

Ф. СОРОКИН[...]

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ЯРУУНА

НАРhАТА. КПСС-эй Яруунын райком Гүндэ тосхондо политинформаторнууд, агитаторнууд, пропагандистнууд болон лекторнүүдэй кустовой семинар үнгэргэбэ.

Олонниитын дунда ябуулагдадаг политическэ мэдээсэлэй байдал ба тэрэниие саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай элидхэл партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша Д. Д. Дандаров хэбэ.

В. И. Ленинэй түрэhөөр зуун жэлэй ойн хүндэлэлдэ аймагай ажалшадай абаhан социалис уялгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байhан тухай, энэ талаар партийна организацинуудай урдахи зорилгонууд тухай КПСС-эй райкомой секретарь Р. Г. Раднаев мэдээсэл хэжэ байдаг дүй дүршэл тухайгаа Яруунын совхозой парткомой секретарь Л. Д. Минеев суглаарагшадта хөөрэжэ үгэбэ. «Знание» бүлгэмэй областной отделениин лектор И. М. Туманов «Уласхоорондын байдал тухай» лекци уншаа.

Семинарай hүүлээр олониитын дунда политическэ хүдэлмэри ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаададаг нүхэдтэ КПСС-эй райкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаба. Тэдэнэй дунда Н. Дондупов, М. Н. Моисеев, В. Бакшеев, Н. Дарижапов болон бусад оролсоно.

Иимэ кустовой семинар «Дружба» колхозой дэргэдэ мүн үнгэргэгдэбэ. Энэ семинарта аймагай доодо захын ажахынуудай, эмхи зургаануудай политинформаторнууд, агитаторнууд, пропагандист болон лекторнүүд сугларhан байна.

М. ЯКОВЛЕВ,
«Улаан-Туяа» газетын редактор.

БЭШҮҮР

Аймагай «Дружба» колхозойхид энэ жэлэй бэрхэшэг эрхэ байдалые хараада абажа, ниитынгээ малда үбhэ тэжээл бэлдэлгые, ургаса хуряалгые нилээд эмхи гуримтайгаар ябуулжа байна. Таряалан, сабшалан дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ эршэтэ ажалай охин улам шангадаhаар.

Колхознигуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, тэдэниие шэн зоригто ажалда элсүүлхэ талаар колхозой партийна комитет горитойхон оролдолго гаргана. Мүнөө үедэ 7 политинформатор, 20 гаран агитатор механизаторнуудай, үбhэшэд, малшадай дунда политическэ удхатай мэдээсэлнүүдые уншана, ойлгууламжын хүдэлмэри үдэр бүри ябуулна. Эдэбхитэй политинформаторнууд гэбэл, парткомой гэшүүн, сельсоведэй түрүүлэгшэ С. Бадмаев, нютагай дунда hургуулиин директор Б. Бадмаев, колхозой түрүүлэгшэ Н. Юмсунов болон бусад болоно.

Ажалшадай дунда политическэ агитаци үнгэргэхэ талаар колхозой партийна организациин олоhон дүй дүршэлтэй аймагай бусад колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнар танилсаба.

Тус колхоздо КПСС-эй райкомой hаяхан үнгэргэhэн семинар дээрэ колхозой парткомой секретарь И. Ф. Истомин элидхэл хэбэ. Колхоздо 5—10 хоногто нэгэ дахин тусхай информационно бюллетень гаргагдана. Тэндэнь комплексно бригада, фермэ, отделенинүүдэй социалис мүрысөөнэй дүн согсологдодог. Мүн түрүүшүүлэй түйлаhан амжалта [...] руулагдана.

hарадаа 1 дахи[...] «памяткада» колхоз[...] лэй түсэбэй дүүрг[...] hалбари hалбараар [...] руулагдана.

Эдэ бүгэдэ гол[...] агитаторнуудта ехэ т[...] на. Хөөрэлдөөндэ хэ[...] тоо, баримтануудые [...] лихаяа тэдэнэр бол[...]

Семинарта хабаад[...] дүршэлынь hайшаа[...] хаар шиидэбэ.

Бэшүүр. И. [...]

КАБАНСК

«Знание» бү[...] тосхондохи лекторнүүд[...] бэшээр ажалладаг гэжэ [...] банскын райком манда [...]

Тус бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Михаил Иванович Анан[...] рэгээр республикын ниислэл Улаан-Үдэ ерээд ябахадань [...] торнүүдэйнь ажал хүдэлмэреэр hонирхобобди.

— Манай бүлэгтэ 12 хүн оролсодог. Гол түлэб нютаг[...] багшанар, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд «Знан[...] гэшүүд юм. Ажалаа hара бүридэ түсэблэжэ, зүбшэн хэл[...] бди. hарын дүүрэхэдэ, гүйсэдхэлыень шалгажа үзэдэгбди. [...] зарим лекци, элидхэлнүүдэй болонгүй үлэhэн байбал, ямар [...] ушарhаниинь элирүүлжэ, зохихо хэмжээн абтадаг гээшэ,—[...]

Мүнөө үедэ эндэхи ажалшадые ямар асуудал ехэтэ h[...] бэл, уласхоорондын байдал тухай. Энэ темээр колхозой түр[...] тор Васильевич Черниговский, hургуулиин директор Вале[...] Власов гэгшэд үе үе болоод лэ hонирхолтой лекцинүүдые [...] шадаг. Тиихэдээ мүн орон дотороо боложо байhан hони[...] тамнай юун болоноб, колхозой ажал ямараар ябанаб гэжэ [...]

Эндэхи лекторнүүдэй лекциин тематикатай танилсахад[...] асуудалнууд дайралдана. В. И. Ленинэй ажаhуудал, ажал [...] залуушуулые хүмүүжүүлхэ тухай жэлэй эхинhээ хойшо хэд[...] hара бүридэ нэгэ лекци арга бэшэ уншагдана. Мүн коммунис[...] тухай залуушуулые хүмүүжүүлхэ тухай жэлэй эхинhээ хой[...] хэлнүүд болоо. Гадна педагогикын (hургуулиин үхибүүдые хү[...] хабаатай), медицинын асуудалнуудаар нютагайхид ехэтэ h[...] на. Мүнөө багшанар амаралтынгаа hүүлээр hургуулидаа су[...] ционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахань.

Аха дүү оронуудhаа

Болгариин полинууд дээрэ совет техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Черноморск» гэжэ Варненска округой хүдөө ажахын кооперативай механизаторнууд ажахынгаа асуудалнуудые шиидхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

900 БҮТЭЭЛ

СОФИ. (АПН-эй корр.). НРБ-гэй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан Болгариин машина бүтээдэг үйлэдбэриин выставкэ нээгдэhэн байна. «Бүхэдэлхэйн машина бүтээлгын хэрэгтэ Болгариин инженернүүд, техникүүдэй оруулhан хубита» гэhэн гаршаг харагшадай анхарал татана. Республика дотор бүридхэлдэ абтаhан, ухаалан зохёогдоhон 900 бүтээлэй ехэнхи хубинь ороной үйлэдбэридэ, мүн ондоо тээгүүршье хэрэглэгдэнэ. Болгариин Арадай Республикын зүбшөөлөөр мүнөө хэдэн шэнэ машина ба автомадууд 18 орон дотор (жэшээнь Советскэ Союзда, США-да, ГДР-тэ, Англида, Францида, Япондо, Италида, ФРГ-дэ) бүтээгдэн гарадаг болонхой.

Богумил ЯНКОВ.

УhАНАЙ АШААР

УЛААН-БААТАР. (АПН-эй корр). Мал ажал түргэноор хүгжөөхэ, малайнгаа бэлшээри уhаар хангаха хэрэгтэ Монгол орон ехэ анхарал хандуулна. Эрдэмтэдэй тооложо үзэhэнэй ёhоор, бүхы республикын мал сүүдхэ соо 200 миллион литр уhа хэрэглэхэ байна.

Үндэр, хадалиг газартайшье hаа (далайн нюрууhаа 1500 м.) Монгол орон уhаар элбэг юм. Жэл соохи уhанайнь нөөсэ 28 миллиард кубометр болодог.

Уhанай ажахын талаар шэнжэлгын, барилгын хүдэлмэридэ hүүлэй гурбан жэлэй турша соо гүрэнэй зүгhөө зуу миллион үлүүтэй түхэриг гаргашалагдаа. Гандуу уларилтай үргэн нэлэнхы нютагуудые уhаар хангахын тула хэдэн олон худагууд нэмэжэ малтагдаhан байна. Бэлшээринүүдээ уhаар элбэг болгохо хэрэгтэнь Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика Монголой малшадта туhа хүргэнэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

«ТИБА» ГЭЖЭ ТАМГАТАЙ БУДҮҮД

ПРАГА. (АПН-Прагопресс). Двор Краловена-Лабе городто «Тиба» гэжэ комбинат жэл соо 130 миллион метр бүд нэхэн гаргадаг, 24 фабрикатай юм. Энд[...] мянган хүн ажаллад[...]

Энэ комбинат штапе[...] лон, хэмэл ба бодото [...] ондоо сортын бүдүүд[...] байна. Предприятиин [...] 70 орондо эльгээгдэ[...]

«КАРИБСКА ХА[...]

ГАВАНА. (АПН-эй [...] —лангустые (хабшааз[...] гадаада худалдадаг ех[...] нуудай нэгэн юм. Ни[...] тай баанха дээрэнь «[...] тан» гэhэн этикетка [...] Залуушуулай арал дээ[...] Херона хото лангуст[...] луулдаг центр болоно. [...] hон продукци консе[...] хынь лаборатори [...] соонь ариг сэбэр, ху[...] нүүдынь сагаан хала[...] густын эгээл зөөлэн ху[...] сервэ хэдэг. 24 кило[...] густ 26 баанха консе[...]

Ид[...]
РАМОС ВА[...]
Кубын жур[...]

Россин эгэшэ дүү республиканууд

...ОМБИНАДАЙ 100 ЖЭЛЭЙ ОЙ

...ВОДСК. Карелиин үнинэй предприятинуу- ...Беломорско модо хюрөөдэдэг, үйлэдбэрил- ...дэй бии болоһоор 100 жэл үнгэрөө. Кол- ...еволюционно алдар солын музейн эмхид- ...һан заводой клуб соо иимэ гайхамшаг үдэр- ...дэһан выставкэ нээгдээ.

...анат 25 мянга үлүүтэй кубометр барилгын 50 мянган дүрбэлжэн метр стандартна гэр- ...олозно болон саһра үйлэдбэрилэдэ хэрэг- ...ан кубометр зартагай зомгоол жэл бүри бэ- ...эдэг байна. Предприятиин тамгатай мате- ...алхэйн олон оронуудта эльгээгдэдэг юм.

Е. ПОКРОВСКИЙ.

ХАРТААБХЫН БАЯН УРГАСА

...Моровеи хартаабха ехээр үйлэдбэрилдэг ...үнинэй юм. Мүнөө жэлдэ сагай уларилай муу ...түс республикын тарялангад баян ургаса ...ушковско, Ельниковско, Ромода- ...он бусад районуудай олонхи ажахынууд гек- ...тарһаа 200—220 центнер хартаабха хуряана ...ско районой XVII партсъездын нэрэмжэтэ ...хартаабха худалдаха түсэбөө республика ...үүлэн дүүргэнхэй. Колхозойнь гэшүүд жэлэйн ...өөр дахин үлүүлхээр шиидээ.

М. ХВАСТУНОВ.

...ЫН ГАСТРОЛЬҺОО БУСАБА

...ДЭ. Буряадай республикын Хоца Намсара- ...жэтэ драмтеатрай артистнууд орон соогуу- ...гастрольдо ябаһанаа бусажа ерээ. Эдэнэр үнгэрэгшэ зундаа Москвада, Хальмагта зүжэг наадануудые табиһан байна. Эрхим гэгшын долоон зүжэг- бүтээлээ Москвагай зондо харуулаа. Түбэй газетэнүүд эдэ наадандань үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Гэхэ зуура оройдоо 50-аад жэлэй саана Буряад нютагаар ябаһан Англиин аяншалагша Диксон үдэр бүриингөө тэмдэглэл соо иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Үльгэр домогто мүльһэлиг Забайкали гээшэ түб газарһаа олон мянган километрээр таһарһан орон байда. «Шекспир, Диккенс, Бальзак, Пушкин гэхэ мэтэ Европын болбосорол эндэ хэзээдэшье хүрэхэгүй гээд һанагдана».

Мүнөө буряад арад дэлхэйн литературын классигуудые гүрэлхи хэлэн дээрээ уншана, тэдэнэй зүжэгүүд Буряадай национальна театрта табигдана. Москвада, жэшээнь, «Лир хаан» гэжэ Шекспирэй трагеди харуулагдаһан байна. Энэ театрайхид Элистэдэ, Хальмагай бусад городууд болон хүдөө нютагуудаар һара үлүүтэй соо аяншалха үедөө, 70 шахуу зүжэг харуулаа.

Ю. БУДАЕВ.

ЭГЭЭН ХҮСЭТЭЙ ЛЭП

МАХАЧКАЛА. Чирюртовско ГЭС-һээ Новогрознинско ТЭЦ хүрэтэр татагдаха 330 киловольт хүсэтэй электродамжуулгын ехэ линиие «Кавказэлектросетьстрой» трестын электро-газнуурнад барижа эхилээ. Чирюрт—Ойсунгур гэжэ участогтахи түрүүшынь ээлжээнэй барилга дүүрэбэ. Ашаглалгада оруулхын урда тээхи хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байна.

Иимэ ехэ хүсэтэй лини Дагестанда түрүүшынхеэ татагдахань. Тэрэнэй утань 93 километр болохо. Шэнэ ЛЭП-эй барилга тон ехэ удха шанартай. Яахадааб гэхэдэ, Хойто Кавказай нэгэ энергосистемын электрын элшэ энэ линеэр дамжуулагдажа, Дагестанда хүргэгдэхэ юм. Харин Чиркесэй ГЭС-ые ашаглалгада оруулхатай хамта Дагестанһаа ток ябуулагдажа эхилхэ.

Республика дотор электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг болонхой. Энэнь промышленностиин түргэнөөр хүгжэһэнэй, хүдөө нютагуудые электрын элшэ хүсөөр хангалгын үргэн дэлисэтэй болоһонтойнь холбоотой. Энэ жэлдэ, жэшээнь, 200 тосхон ба пул гүрэнэй энергосистемэтэй холбогдохо. Энергетигүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн үдэртэ зорюулан, хадалиг газартай Дагестанай аулнуудые электрификацилжа дүүргэхэ уялга абанхай.

А. ПУТЕРБРОТ.

ШЭНЭ ОПЕРО ТАБИГДАХАНЬ

НАЛЬЧИК. Кабардин совет литературын классик Али Шогенцурковой поэмээр Кабардино-Балкариин «Заур ба Мадина» гэжэ түрүүшынь национальна оперо табиха бэлэдхэл эхилбэ. Либреттыень РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Х. Хавпачев бэшээ, хүгжэмыень композиторнууд М. Балов, Х. Карданов зохёогоо.

РСФСР-эй композиторнуудай холбоон, үникэй консультантнуудай нэгэн, профессор Н. А. Тимофеев оперо зохёол бүтээлгэдэнь ехэ туһа хүргөө. Кабардин түрүүшын оперо В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн үдэр хүн зондо харуулагдаха.

П. ИГОНИН.

ШУШЕНСК БҮРИ ДҮТЭ БОЛОО

ЭЛИСТЭ. «Шушенск бүри дүтэ болоо!»—гэжэ Ленинэй ажаһууһан, ажаллаһан газараар мотоциклаар аяншалһан колоннын командир Николай Болдырев рапорт соо бэшэнэ. Спортсменүүд, Элистын политехникумэй ахалагша курснуудай эрхим һурагшад 55 үдэрэй турша соо 10 мянга үлүүтэй километр зайе гаталаа. Эдэнэр Элистэһээ эхилээд Москва, Ленинград, Казань хотонуудаар ябаад, Шушенск, Красноярск хүрөөд ерээ.

— Аяншалгымнай гол зорилго дүүргэгдээ,—гэжэ командирай политическэ туһалагша Антон Манжиев хэлээ.—Видэнэр ленинскэ дурасхаалта газарнуудаар ябажа, техникумэйнгээ ленинскэ таһалгада табигдаха олон материал суглуулаабди, Ленинийе хараһан хүнүүдтэй уулзаһан тухайдаа тэмдэглэл хээбди. Сибириин академгородок, Саяно-Шушенска ба Красноярска ГЭС-үүдтэ ошожо, ехээр һонирхообди.

Г. ЕЛФИМОВ.

Карелиин АССР. Питкяранска карьероуправлениин үйлэдбэрилэн гаргадаг эрхим шанартай бутархай шулуун бүхы орон соомнай суурхадаг. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ метрополитен, Кремлиин Съезднүүдэй ордон, Останкинай телевизионно бахана барихада хэрэглэгдээ.

Зураг дээрэ: бүрин оньһожоруулагдаһан Питкяранска карьероуправлени.

ТАСС-ай фотохронико.

...ИМЭЛ ХАДАА ХҮНДЭТЭЙЛ

...епанович Бояк хүндэ- ...эдэй нэгэк. Би тэ- ...оо танилби. 1954 он- ...айн леспромхозой ...бэлэдхэлэй пунктые ...Тэрэнэй ажабайдалайнь ...ай промышленность- ...отой. Эхи захань хэ- ...лэй саанаһаа юм. ...альнигай ажалайнь ...эхилдэг, хэдыдэ дүү- ...харюусахань бэрхэтэй ...Николай Степановичэй участок, бага ...нууудаар ябалсаха ...үргөөн час. Гаражай соо хүнүүд суглараһан планерко эхилжэ, ...нуудай хэхэ ажал ...зүбшэн хэлсэгдэбэ. ...үүдтэ иимэ планерко ...гдэжэ, энэ тэрэ ...алдаһаар байтарнь ...ааг.

...һүүлээр хүнүүд амар- ...ажал тухайгаа эртэ ...дахэдэ һураггүй дээ- ...Николай Степанович ...

...айгаа хамта пунк- ...ажал үдэшэнииинь согсо- ...эй түсэб хараалдаг. ...эй планерко дээрэ ...эшэ заабари үгтэнэ. ...асуудалнууд эртээнһээ ...байна ха юм.

...һан, хэхэ даабарла то- ...үүд ажалдаа шуун ...пунктын начальник тэ- ...ондоо тээшэ ярана ...соо тэрэнэй хэхэ, ...олон.

...байһан амбулатори ...алхална. Энэ тэрэ ...ардалнуудые ябууд ...нэ. Сааналь—больни- ...Модошодой үхибүүдые ...дые эмнэлхэ больни- ...тай. Мүнгэ зөөриин ...долые хүлеэжэ байн- ...өө хүсэ шадалаар эдэ ...эхилэнхэй.

Дары шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые зүбшэжэ, хэрэгтэй заабари зүбшэл үгэжэ дүүргээд, пунктын начальник машинадаа һууба. Модо бэлэдхэлгын газарнуудаар ябажа хараагүй, тэндэхи ажал хэрэгтэй танилсаагүй һаа, үйлэдбэреэ зүбөөр хүтэлбэрилхын аргагүй.

— Үбэлэй хүйтэн газаа оронхой, эхилһэн барилгануудаа дүүргэжэ үрдихэгүбди,— гээд Николай Степанович хажуудаа һууһан мастерһаа машинын ябуу дунда асууна.

— Заатагүй дүүргэхэбди. Хүнүүд һайнаар ажаллана,—гэжэ харгы барилгын мастер харюусана.

Николай Степанович Бояк мастер, технорук, бульдозеристтэй хамта һаяхан баригдаһан харгыгаар яажа үзэнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, харгы ой модоной ажахыда ехэ үүргэ дүүргэдэг. Харгын һайн байбал, леспромхозуудай, пунктын хүдэлмэри урагшатай байдаг. Модо отолхонь тиимэ хүшэр бэшэ. Харин отологдоһон модо шэрэжэ, хэрэгтэй газартань хүргэхэ гээшэ түбэгтэйшэг юм.

Энэл үдэр пунктын начальник урда мэтээр бүхы участок, бригаданuудаар ябажа бусаа. Ябаха мүртөө харгынуудые шалган, һалар баригдаха доодо складай талмай хараа, профсоюзай рабочкомой гэшүүдтэй хөөрэлдэһэн, социалис мүрысөөнэй һарын дүн зүбшэн хэлсэһэн байна.

Пунктын начальник нүхэр Бояк модошодой ажабайдалда, тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулдаг. Хүнүүдтэй үгээ ойлголсоод, һайнаар ажаллаха, ажаһууха эрхэ байдал хангаха тухай ходо зүбшэн хэлсээд, хэрэгтэй хэмжээ шуул абаад байхада, ажал хэрэгэй урагшатайгаар ябадаг байһые олон хүн мэдэхэ. Тиимэһээ нүхэр Бояк ниитын эмхинүүдтэ түшэглэдэг, модошодтой ходо хөөрэлдэжэ, тэдэнэй хүсэл бодолые мэдэдэг болонхой.

Модо бэлэдхэдэг мүнөө үеын пункт орёо, элдэб техникээр хангагдаһан ажахы. Ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ эрилтэ дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха, хүдэлмэришэдые зүбөөр хубаарилан табиха шухала. Николай Степанович эдэ асуудал шиидхэхэтэйгээ хамта хүдэлмэришэдэй ажабайдалай, культурна эрилтэ хангаха тушаа заашье мартадаггүй байха.

Наранай пункт республика соогоо

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

үнинһоо хойшо суурхана. Эндэхи модошод долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, 70 мянган кубометр модо даабариһаа гадуур бэлэдхэһэн байгаа. Энэ табан жэлэй түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Түрүү пунктын коллектив өөһэдынгөө һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаба. Тэдэнэр дүрбэн жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулжа ябаһан эндэхи модошод 1970 оной апрелиин 20 болотор даабариһаа гадуур 50 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялгатай.

Модо бэлэдхэлэй Наранай пункт «Забайкаллес» комбинат соогоо эгээл түрүүлэн коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха, коммунис ёһоор ажаһууха гэһэн мүрысөөн хүмүүжүүлхы нүлөө ехэтэй байба. Ажалай журам эбдэхэ ушар усадхагдаа шахуу.

Эдэ бүхэндэ пунктын, Н. С. Боягай өөрынь үзүүлһэн нүлөө яһала ехэ юм. Тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, «СССР-эй ой модоной промышленностиин социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгтэ хоёр дахин хүртэһэн. Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан. Ниитын даабари эдэбхитэйгээр дүүргэдэг, партиин Хориин райкомой гэшүүнээр һунгагданхай. Модошодой ажал, ажабайдал, культурна эрилтэ хангаха асуудалаар тэрэ ходо һонирхожо байдаг.

Нимэл хадань Николай Степанович Боягай хүтэлбэрилдэг пунктын коллектив коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ходо ябана.

Н. ТЮРНЕВ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

МАЛШАД НАЙДАЛТАЙГААР ХҮЛЕЭДЭГ

Хүхэбтэр шэрээр будагданхай, пүмпэгэр машина талын дундуур һунаһан харгыгаар зуралзан, хойноо тооһо бүрьюулан, хиисэн ябана. Энэ машина холын гүүртэ, отаранууд дээгүүр үдэрһөө үдэртэ үзэгдэжэ байдаг юм. Хониёо харууһалжа ябаһан хониинод машинын дүтэлхэдэ, Александр Ивановичнай одоол ерэбэ ха юм гэжэ үгэгүй баясан, ойлгоод орхидог. Нүхэр Пинтаев графигайнгаа ёһоор алдуурилгүй фермэ дээгүүр ябажа, эд бараагаар, хэрэгтэй эдеэ хоолоор хангажа байдаг. Тиимэһээ малшадай дунда хүндэтэй болоод шадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Долоон жэлэй саада тээ автолавкын наймаашанаар хүдэлхөөр ороо бэлэй. Өөрөө жолоошон, наймаашан ябаха гээшэ харюусалгатайхан хэрэг ааб даа. Энэ хүдэлһэн дуратай ажалдаа тэрэ оролдосо ехэтэй байба. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, хүн зоной ямар эд бараа ехээр хэрэглэдэгые анхаралтайгаар шэнжэлжэ эхилһэн. Энэнь туһатай байшоо. Юуб гэхэдэ, хүнэй хэрэглээгүй юумые наймаанда абажа ябаха гээшэ гансахан лэ үлүү ашааһаа ондоо юумэ үгы ха юм. Хэн юугээр дуталданаб?—энэ наймаашанай гол анхаралынь болоо һэн.

Хоёрхон жэлэй үнгэрөөд байхада нүхэр Пинтаев эрхим наймаашан гэжэ тоотой болоо. Хүнэй захиһан юумые заабол оложе асаржа үгэхөө эрмэлзэдэг. Гадна һайн һайхан абари зантай хүн гэжэ алдаршанхай. Энэль наймаанай хүдэлмэридэ шухала шанар болоно. Александр Иванович нэгэтэшье худалдан абагшадта хатуу үгөөр хандажа үзөөгүй. Совет наймаалагшын һайхан шэнжые наринаар сахидаг.

Зунай сагта 50 километр хүрэтэр зайда ябажа, малшадые хангадаг. Харин тиихэдэ үбэлдөө аяар 70—80 километр хүрэтэр ябадаг.

Хамта 41 гүүртэ, отарануудай малшадта ходо ябажа байдаг юм. Үглөөгүүр эртэшэг гараһан пүмпэгэр бүхөөгтэй машина торон тогтонгүй, жэгдэ бэшэ харгыгаар табилуулан, Мозой тээшэ шэглэбэ. Дундуур наһанай, хёрхо хурса нюдэтэй хүн машинаа жолоодон, ямаршьеб дуунай аялга аман соогоо гүнгэнэн ябатараа, гүнзэгы бодолдо эзэлэгдэжэ эхилнэ. Тиимэ даа, һайса бодожо үзэхэдэнь, малшадай хэһэн нэгэшье захил мартагдаагүй байба. Мозойн малшадай захилыешье дүүргээ.

Александр Иванович Пинтаев һара бүриингөө түсэбые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг гуримтай. Энэнь бодото ажалайнь үрэ дүн болоно үгэнэ ха юм. Абаад хараялдаа, июль һарынгаа түсэбые 103, август һара соо 147 процент хүрэтэр дүүргэжэ шадаа. Оролдолго хэшээл хододоо гаргадаггүй һаа, иимэ амжалта яагаад түйлаха гээшэ һэм. Нүхэр Пинтаев Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозһоо гадна, мүн бүхы аймаг соогоо алдаршажа шадаа.

Ц. ДОНДОКОВ.

...цыин түлөө тэмсэн унагшадта зорюулагдаһан ...республикымнай ниислэл хото—Улаан-Үдын эгээн ...айнуудай нэгэн болохо Советүүдэй талмай дээ... Мүнөө тэрэ хүшөө хотымнай нүгөөдэ—баһал ...һан—Революциин талмай дээрэ нүүлгэгдэжэ табиг... ...байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

МОСКОВСКО ЗҮБЛӨӨН ТОН ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгро-болгар хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай договорые зүбшэн хэлсэһэн ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь З. Комочин иигэжэ мэдүүлбэ:

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Московско уласхоорондын зүблөөн социалис оронуудай арадуудта, коммунистнуудта, империализмтай тулалдагша бүхы тэмсэгшэдтэ тон ехэ удха шанартай. Московско зүблөөндэ хабаадаһан аха дүү партинуудай делегацинууд интернационализмын ёһо гуримуудһаа үндэһэлэн, хараа бодолнуудай алгасал дабажа, хамтынгаа үг зорилго бэелүүлхэ хаба шадалтай байһанаа элирхэйлэн харуулаа. Энэ найрамдалай, демократиин, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдал ба социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы хүсэнүүдэй этигэл найдабари ба хүсэл эрмэлзэлые харюулна.

Венециие абарха түсэбүүд

ПАРИЖ. (ТАСС). Нэгэдэмэл нацинуудай гэгээрэлэй, эрдэм ба соёлой асуудал шэнжэлдэг эмхи (ЮНЕСКО) Италиин город-музей шадархи далайн шоруугай удаа дараалан өөдөө гаража байһантай дашарамдуулан, аюулда орохоёо байгаа Венециин соёлой үнэтэй шухаг зүйлнүүдые абарха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ шиидээ.

Парижда ээлжээтэ сессиеэ зарлаһан ЮНЕСКО-гой гүйсэдхэхы совет Венециие абарха хамтын түсэб 1970 оной ноябрь хүрэтэр зохёоходонь Италиин правительствада туһалха болоо гэжэ түс эмхиин генеральна директор Рене Майодо даалгаа.

ЮНЕСКО онсо үнэтэй шухаг нэн түрүүн абарагдаха монументнүүдэй, түс хотын граждан ба шажанай байшангуудай список толилхо юм.

Гэхэтэй хамта, 1966 ондо үерэй болоходо хохидолдо ороһон Флоренциин соёлой эмхи зургаануудые шэнэдхэн заһабарилха хэрэгтэ ЮНЕСКО хабаадалсаха байна.

ПАРТИЗАНУУДАЙ ЯБУУЛГА

БЕЙРУТ. (ТАСС). Араб патриодууд Иордан мүрэн шадар Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү дайшалхы ябуулганuудые хэнэ.

Араб партизан отрядууд Аль-Мундасс шадархи райондо эшээлһэн Израилиин сэрэгшэдэй бэхилмэл пунктда сентябриин 24-дэ гэнтэ добтолоо. Партизанууд тэрэ үдэр Тель-Аль-Бардаг шадархи оньһон зэбсэгтэй дайсанай харуулшадые хүреэлээ, мүн Аль-Джундия районой оршондо Израилиин сэрэгэй лагерьта добтолоо.

Эдэ буулгануудай үедэ дайсанай солдадууд ба техникэ нилээд ехэ гэмтэлдэ ороо. Бүхы партизанууд гээлтэ хоролтогүйгөөр баазануудтаа бусажа ерэнхэй.

Уруугаа орожо захалаа

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент Г. Фримэн иигэжэ дамжуулба:

Америкын экономико уруугаа орожо захалаа, тэрэшэлэн ерэхэ жэлдэ экономикынь хүгжэлтэ бүришье ехээр урагшагүйдэхэ гээд зарим экономистнууд тухайлна. «Экономикын олонхи һалбаринуудай хүгжэлтэнь аалидаа гү, али уруугаа орожо эхилээ,—гэжэ «Бизнес уик» журнал бэшэнэ. — Шэнэ захилнуудшье багаар ородог болоо. Удаан хэрэглэжэдэ байдаг эд товарнуудые шэнээр захилгые мүнгөөр тоолобол, июльдэ 30,6 миллиард доллар байһанаа, августда 29,9 миллиард хүрэтэрөө хороо.

Нью-Йорк штадай банкирнуудай ассоциациин эмхидхэһэн семинар дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Нью-Йоркын университедэй экономикын ба финансын профессор Роберт Кавеш ерэхэ жэлдэ «экономикын улам уруугаа орохые» уридшалан мэдэнэб гээд мэдүүлээ. Ажалгүйшүүлэй тоо 3.5 процент байһанаа, ерэхэ жэлдэ 5 процент хүрэтэр нэмэхэ янзатай.

Экономикын доошоо орохотой хамта, эд товарай үнэ сэн унажа үргэлжэлхэ гээд бүхы мэргэжэлтэд тухайлна. Ажабайдалай үнэ август һарада 0,04 процентээр хүндэрөө гэжэ Ажалай министерство һаяхан соносхоо.

КПЧ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, КПЧ-гэй ЦК-гай пленум Прага хотодо сентябриин 25-да эхилээ. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн В. Биляк пленумые нээгээ.

Мүнөө сагай байдал ба партиин саашанхи зорилгонуудые түс пленум зүбшэн хэлсэхэ байна.

Мүнөө сагай байдал, партиин саашанхи зорилгонууд тухай, мүн эмхидхэлэй ба кадрнуудта хабаатай хэмжээ ябуулганууд тухай КПЧ-гэй ЦК-гай мэдээсэлые КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Густав Гусак туйхаглаба.

һүүлээрнь үгэ хэлэлгэн эхилээ. Пленум үргэлжэлһөөр.

Эзэрхэг түримхэйшүүл гэмтэл хохидолдо ороно

КАИР. (ТАСС). Египедэй армиин агаар хамгаалха подразделенинүүд Израилиин үшөө нэгэ самолёдые — һүүлэй хоёр недели соо 16-дахииень —сентябриин 24-дэ унагаагаа.

Египедэй сэрэгэй түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, нютагай сагаар 3 час 30 минутада Израилиин сэрэгэй хэдэн самолёдууд Суэцкэ канал шадар байһан Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бэхилэлтэнүүдые добтолхо һэдэлгэ хээ. ОАР-ай зенитчигүүд тэдэ самолёдуудые буудажа, эзэрхэг түримхэйшүүлэй үшөө нэгэ самолёт хороогоо. Агаараар добтолһон бусад самолёдуудынь гэдэргээ зугадан арилха баатай болоо гэжэ сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Америкэ Лаосто эсэргүү дай хэнэ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Холбоото Штадууд гансашье Вьетнамда бэшэ, мүн Лаосто харата муухай дай хэнэ. Лаосто «тагнуулай пиидэлгэнүүд» хэгдэнэ. США-гай «сэрэгэй частьнууд» тэндэ үгы гэжэ олон жэл турша соо тэдэ шал худалаар хэлэхые оролдоно.

Алас-Дурна зүгэй асуудалнуудаар мэргэжэһэн, эдэ оронуудта оло дахин ерэһэн швед журналист Свен Эсте «Дагенс Нюхетер» газетын хуудаһанда США-гай правительствын худал хуурмаг, дээрэнхы хараа бодолые элишэлбэ.

Хойто Ирланди. Англиин сэрэгэй Хойто Ирланди руу оруулагдаһантай дашарамдуулагдан, Белфаст хотын үйлсэнүүдтэ шабын түмэрөөр баррикаданууд хэгдэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

ГУДЖЕРАТ ШТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД

ДЕЛИ. (ТАСС). Ахмедабадтахи, Гуджерат штадай бусад городуудтахи байдал шахардуу шанга байһан зан... Ойр зуурахан саг соо намдуу байһанай һүүлээр, шажанай-общинна ...алдаан Ахмедабадта дахяад эхилээ. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, табан үдэрэй турша соо үргэлжэлһэн гуримгүй ябадалай үедэ 500 гаран хүн алуулаа. Олон хүн шархатаһан байна. Хэдэн мянгаад хүнүүд гэр байрагүй болоо. Гурим журам эбдэлгэһээ уламжалан, материальна ехэ хохидол тохёолдоо.

Городто дахяад харуул табигдадаг болоо, гурим тогтоолгодонь полицида туһалхын тулада тиишэ эльгээгдэһэн сэрэгэй частьнууд үнэндөө гүйсэдхэхэ засагые гартаа абанхай.

Шажанай общинна хёмороон Гапдал ба Дхораджда мүн лэ болоһон байха юм.

Совет мэргэжэлтэд ЦАР-та ерэбэ

БАНГИ. (ТАСС). Центрально-Африкын Республикын ниислэл Бангида совет багшанар болон врачнуудай шэнэ бүлэг ерэбэ. Республикын һургалсалай газарнууд болон медицинскэ эмхи зургаануудта тэдэнэр хүдэлхэ юм.

Культурна, научна харилсаа холбоон тухай Советскэ Союзай ба ЦАР-ай хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор, орон дотор 22 совет мэргэжэлтэ: врачнууд, багшанар, спортивна тренернүүд мүнөө хүдэлнэ.

Харахада урматай зурагууд

Хангаловай нэрэмжэтэ уран hайханай музейн уран зурааша Цэрэн Гармаев үшөө балшар бага ябахадаа гоё hайхан юумые онсо өөрынхеэр хаража, уран гоёор зуража hурахые эрмэлзэдэг байгаа. hургуулида hуража байхадаа уран hайханай студида ябалсажа, уран зурааша И. Г. Дадуевай хүтэлбэри доро зуража захалба. Иннокентий Григорьевич тэрэниие өөрынгөө зурагуудтай танилсуулжа, уран зурагай нюуса тухай ханамжатайгаар хөөрэдэг байба. hонюуша, hүбэлгэн ухаансар хүбүүн багшынгаа хөөрөөс хадуун абажа, зураг бүхэниие хужарлан харадаг hэн ха.

Зүгөөр И. Г. Дадуев болбол hүбэлгэн ухаансар үхибүүдтэ эльгэ нимгэнээр хандажа, гоё hайхантай дүтөөр танилсуулхые оролдодог байhан. Тиимэhээ тэрэ Буряадай Уран зураашадай холбооной отделениие эмхидхэлсэhэн байха. РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша И. Г. Дадуев мүнөөшье үхибүүдые уран зурагтай танилсуулжа байhаар.

Москвада болоhон Буряадай искусство, литературын нэгэдэхи декадын урдахана манай мэдээжэ уран зураашад хүдөө нютагуудаар ябажа, бэлиг түгэлдэр уран гартаниие олоор олоhон байна. Уран зурааша Р. С. Мэрдыгеев мүн баhа тиимэ даабаритай Хориин аймаг ошоод, эдир зурааша Цэрэн Гармаевай бэлиг талаaниие онсо тэмдэглээ hэн. Тиигэжэ Цэрэн Гармаев Улаан-Үдэ ерэжэ, Роман Сидоровичэй мастерскойдо хүдэлжэ, анха түрүүшынхеэ академическэ зурагуудтай танилсажа захалаа hэн. Зурагай гол удхые, композициие, элдэб үнгын шэрын хайшан гэжэ хэрэглэгдэхые ойлгожо захалхадань бүришье hонирхолтой байба.

Уран зурааша Цэрэн Гармаев Хэжэнгын аймагай Хүльхисөөн гэжэ нютагта түрэhэн. Нагасань гоё hайхан юумэ хэхэдээ айхабтар шадамар, үзэсхэлэнтэ гоё байгаалиие зурахадаа ёhотой мастер байhан гэхэ. Ушар тиимэhээ Цэрэн хүбүүн гоё hайханиие хёрхоор адаглан хаража, заабол зуража абахые оролдодог байгаа.

Хуhата шугын ойро шадар ажаhуудаг hэн тула үдэр бүри шахуу тиишэ ошоод, хуhанай үйhөөр мори, үнеэ, хонин гэхэ мэтые уран гоёор хээд, гэртэхинээ hонирхуулжа захалба. hүүлээрнь элдэбын модоной үндэhэ суглуулжа, тэдэнээ яаралгүйхэн мүлидэг болобо. Ямар нэгэн амитандал адлирхуу модоной үндэhэ ханамжатайгаар мүлижэрхихэдэнь, тэрэнь арбагар томо эбэртэй хандагай гү, али түгсүүлэй хажууда борсойходожо hууhан шандаган шэнги болохо юм.

Аша хүбүүнэйнгээ шуналтайгаар зуража гү, али элдэб эсын юумэ урлажа захалхада, нагасань үнэн сэдьхэлhээ баясаад, тэбхэрхэн хабтагай түхеэржэ үгэбэ. Теэд үхибүүн елэгэр хабтагай дээрэ хайшан гэжэ зураха бэлэй. Үхибүүнэй гайхаханьшье буруу бэшэ. Тэрэ хабтагайень тоhодоод, үнэhэ руу хэхэдэнь, боро үнгэтэй үнэhэн нэгэ жэгдээр няалдашаха юм. Зурахадань аятай зохид, зүгөөр элдэбын түхэлэй зүйлнүүдые хэхээр болодог. Тиигэжэ Цэрэн Гармаев нагасынгаа ашаар зураг зураха дадалтай боложо захалhан.

Багшанар тухайдаа Цэрэн Гармаев мүнөө хани халуунаар хөөрэдэг. Тиигэнгүйшье яахаб даа. Профессиональна уран зурааша болоторнь эсэгэ мэтэ аша туhатай зүбшэл үгэhэн багшанарайнь — Буряадай мэдээжэ уран зураашад Ц. С. Сампилов, Р. С. Мэрдыгеев, И. Г. Дадуев, П. Аржиков гэгшэдэй үүргэ тон ехэ.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо Цэрэн Гармаевай бэ... улам хурсадажа, хүнүүдэй хужарлан харама... раба. Тэрэнэй бүтээhэн хэды портредүүд Мо... Буряадай искусство ба литературын хоёр... табигдажа, эрилтэ ехэтэй ниислэл хотынхидто ... шаагдаhан, эрхим hайн сэгнэлтэ абаhан юм. ... бирск хотодо үнгэргэгдэhэн зональна, респуб... аймагуудаар болоhон нүүдэл выставкэнүүдтэ ... гууд табигдажа, олониитэ зондо hайшаагдаа...

Уран зурааша хүнүүдэй дүрэ зуража дүршэ... 1947 ондо «Эхын дүрэ» тодо хурсаар зуража... hанал эрмэлзэлые, сэдьхэлэйнь гүйсые хүсэд хар... ба. hүүлээрнь ажахын болон үйлэдбэриин түрүү... нүүдые удаа дарсалан хэжэ, мүнөө сагай баа... лай hудал оншотойгоор харуулба. Тиигэжэ Су... нов болон луговод Тугутов гэгшэдэй дүрэнүү... байна. Уран бүтээлгынгээ, композициингаа тала... болон Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габ... И. Г. Дадуевай дүрэ илангаяа шадамараар, то... рагдаhан юм. hайн hайхан юумэ хэхэ гэhэн ... райень тобойсо харуулжа шадаа. Мүн Цырен... вай дүрые муу бэшээр зураглажа байна. Буряа... революционерэй арюун шарай бодото бэеэ бэ... үетэнэй hажаама үльгэр жэшээ мэтэ харагдаха... найдагдана.

Гадна Цэрэн Гармаев музейн эсклозицинү... гоёохо зорилгоор ехэ хүдэлмэри хэнэ.

К. А...

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ
НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАhАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:
- *Арсалан Жамбалоной шэнэ шүлэгүүд*
- „Хандагайн хүлнүүд" гэжэ уянгата найруулга.
- Уран зурааша Цэрэн Гармаевтай танилсагты.
- О. Серовагай байгаали тухай этюдүүд.

Захааминай аймагай Санагын соёлой байшангай дэргэдэхи уран hайханай бүлгэм бүхы республика соогоо суурхадаг. Республикын түб Улаан-Үдэдэ болоhон харалгануудта нэгэтэ бэшэ түрүү hуури эзэлhэн байха. Манай фотокорреспондент Федор Сорокин арадай театрай артистнуудые ээлжээтэ репетицынь үедэ буулган абаа.

Арсалан ЖАМБАЛОН:

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

ХАНИ НҮХЭСЭЛНАЙ МҮНХЭ

Хэдэн зуун жэлые дабаhан
  аха дүүгэй хани барисаатай,
Хүдэлмэришэн угаа дамжаhан
  хүдэр шамбай ород талатайб.
Түрэл тоонтомнай нэгэ —
  нүхэсэл олоhон нютагнай,
Гэр бүлэмнайшье нэгэ —
  суггаа түбхинэhэн оромнай.
Хүсэл бодолнай нэгэ —
  золто ажабайдал.
Хэрэг үйлэмнай нэгэ —
  түсэбтэ ехэ ажал.
Үглөө бүри адлихан
  ажалаа эхилнэбди,
Үдэр дүүрэн адлихан
  хүсэрхэн хүдэлнэбди:
Тэрэмни станок хабсарна,
  хубсаhа гаргана,
Тиихэдэнь мяха, тоhо буйлуулнаб,
  таряа ургуулнаб.
Тэрэмни завод, ордон барина,
  эрдэмтэды hургана,
Тиихэдэнь, хонин hүрэг адуулнаб,
  талаяа магтан дууланаб.
Тала город хоёрнай
  таhаршагүй холбоотой,
Танил сэдьхэл зүрхэнэй
  талархалай жолоотой...
Хэн-хэнэймнай түшэдэг
  хуби заяа холбогшо хүсэн —
Хэтын жаргал үршөөдэг
  хэзээдэш мүнхэ нүхэсэл.
Холын аян замууднай
  hалаатахагүй шэглэлтэйл —
Коммунизмда маршрудтай
  hайхан дэмбэрэлтэйл!

АЖАЛША ХҮНДЭ МАГТААЛ

Эсэгын хүбүүн, эжын басаган гэгдэн,
Эхэ дэлхэйдэ мүндэлжэ түрөөд,
Хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзагада хүргэн,
Хүдэржөө, ургаалта ажалша хүн.
Талын уужамаар малша угайнгаа
Табан хушуун hүрэгүүдые үдхэжэ,
Үргэн дэлгэр түрэлхи нютагайнгаа
Үрэжэлтэ тоhолиг шоройе элдэжэ,
Арбан хургата гарнуудаа холоон,
Ажамидаралай баялиг дэлгэжэ,
Баян байдалай оньhыень олоод,
Батаар барин байналта ажалша хүн,
Үдэр бүриин анхаралаар хүлеэгдэн,
Үхибүүдээ дэгжээн, замдань гаргахадаа,
Зөөриин түлөө бэшэ, олоной хэрэгтэ
Зориг хабаяа, бэеэ зорюулхадаа,
Аялдар зан, hайхан бодол сэдьхэлээ
Арад зондоо түхөөнэлтэ ажалша хүн.
Имэл хадатнай, ажалша юрын хүн,
Илдам сэдьхэлээр, тэнюун зангаар
Хүндэлжэ таниие, угтан гаранаб,
Хүбүүнэйтнай гү, нүхэрэйтнай заншалаар
Зорюута гарыетнай адхан hүгэдэнэб,
Зол жаргал, амжалта юрөөнэб!

БАЙГААЛИ

Байгалай үмэнэхи нам...

I.

Намар... Ямар hонор, тунга үгэ гээшэб! Атар гэhэн үгэнүүдэй гүн удхатай намарай шэнжэ холбоотой бэшэ ха гү гэжэ шэбшэгшэб. Юуб гэхэдэ, намар лэ бүхы юумэнэй үндэhэн удха, гүн шанар элирдэг, алад саагуур бодомжолхо хүсэл түрэдэг шуу.

Харин манай Байгалай үмэнэхи намар онсо бшуу даа. Сэлмэг, нарата үдэрнүүдэйнь эмтэ амисхаал бэедээ шэнгээн тамшаажа ябахадаа, эндэхиhээ ондоо намар, нойтон сэбдэг намар тухай оро hэсгүй мартаха дуран хүрэдэг. Шабар шабхагүй, зүдэрүү шэнжэгүй, нэтэрүү бороогой минаагүй Сибириин намар юунтэй сэнтэйб! Гол горходой зайртажа эхилтэр, Байгалайм үмэнэхи хизаар дайда алтаржал байдаг шуу. Тиихэдэнь энэ хаhа сагые намаршье бэшэ, харин үнөөхил үнжэгэн зунай үргэлжэлэл, хоёрдохи зун мэтэ мэдэржэл ябахаш. Хэрбээ үглөөнэй хюруугай үлүү гарама шэрүүн бэшэ hаа, Байгал шадар дулаан ороной бүхы жэмэстэ модонуудые ургуулжал байхаар hэн...

Намар... Нэрhэнэй годли шэнги үндэлзэдэг нарин аад, бүхэ гэгшын эшэнүүд ягаан хүхөөр мэлмэлзэhэн, бирсагар эдеэгээ даангүй бүгтылдэнхэй; шолшогоноhон булагай хөөрөөтэ, хөөhэтэ урасхал дээрэ гонгогоноhон үхэр нюдэнэй шүүдэр сүршэгдэнхэй хара тобшонууд шүлhэ hайруулан хүбэнэгтэнэ.

Мүр дээрээ дүүрэн хүнэг нэрhэ тэнсүүлhэн эреэн маряан хубсаhатай эхэнэрнүүд хадын зүргөөр доошолно. Тэндэhээ Байгалай мэльгэн сэнхир алас мүнхын нойрто абтаhан шэнги гайхалтай номгоноор харагдана. Тэрэнэй нюрууе эсхэн зураглаhан катер доро уhан эбхэрэн бүмбэлзэнэ.

Хадын оройдо hуугаад, ойн түхэл шэнжые адаглахада, удхатай даа! Рябина модоной адар томо hөөг харанам, шад улаан жэмэсүүдынь баглаатан, ягаан улабар набшаhанууд сооhоонь доошоо хүндөөр hанжанхай. Хуhанууд шара лимоной үнгэтэй. Харин хадын оройн хара ногоон хасуури нарhадай хоорондуур улайлдаhан уляаhанууд ямар нэгэн түүдэг, унтаршагүй мүнхэ түүдэг hануулна. Магадгүй нимэл намар жэгүүр дали, ниидэлгэ тухай бодол анха түрүүн хүндэ түрүүлжэ болоо. Үнэхөөрөөш эгээ мүнөө бүргэд мэтэ далижашоо hаа, эреэн маряан хадануудай оройгоор, ногоон хүхэ нюдэд мэтэ нуурнууд дээгүүр элин халин ниидэхэл hэн хаб.

II.

Хадын харьяа горходой дэргэдэ зогсоходо, ямар сэдьхэл сэржэмдэмэ арюун амитайб, мэдэдэг hайт! Горхоной уhан шэлдэл сэбэрхэн, шүдэ хаха ташуулма хүйтэн, hомон хурдан шуу.

Намартаа тооложо барашагүй омолиин hүрэгүүдээр халиhан тэдэ горход хашарhан юм гү, али сэбэр мүнгөөр юм гү—нюдэ hаргуулан урдажа байха. Ошоод, хүнэгөөр удхаад абажа бай гэмээр.

Намарай халта улабаршаг болоhон наранай гэрэлдэ эрьесын сайбар хуhануудай үнгэ шэнгээhэн уhан соо загаhадай зура сохин ошоhон зам илангаяа эли харагдадаг. Үдэжэ олошорхо гэhэн эртэ урдын эгэршэгүй хуулида туулгаhан эдэ загаhадай hүрэгүүдэй олон гээшэнь бүри хэлэшэгүй. Зарим үедэ мүнгэлиг ногоон нюргануудынь уhан дээгүүр зэлэ татан байна.

Хара үглөөгүүр, мүшэтэ харанхы hүнишье хюруутаhан эрьеын аали номгон байдалые тон лэ онсо абяа шэмээн эбдэжэл, эбдэжэл байха: тэрэмнай hүүл hэрбээгээрээ уhа сохиhон загаhад шуу. Хараhаар харааhаар байтаршни, улхантай уhан соо омолинууд бусалжа байна гү гэхээр. Ингэжэ байгаалиин хуулиин ёhoop загаhад түрьhээ хаяжа, үдэхын дэмбэрэлдэ бэеэ зорюулна гээшэл даа. Хөөрхэй нүүд, теэд яахабши...

Олон миллион улаан шара, няалданги түрэhэд соо ажабайдалай үндэhэн мүндэлжэ, гол горходой оёорой ... шулууншье дээрэ ... Тэндэ ута үбэлые ... жэ, элдин хабарай ... солбон жараахайну... Эхэ Байгалайнгаа ... хоолто уhа руу ... хал.

Намарай сагта ... даа шадаал hаа ду... хүн бүхэндэ эрх... Шэниисын хилээ... шэнгэшэhэн худ... арюун модон гэр ... ямаршьеб даа тон ... хүдэлмэри хэhэй... хаш. Нэрhэ, алир... суглуулжа гү даа, сохижо ябахада, аятайб. Үгышье ... ринтэй резинэ гут... хёод, hаршаганам... ба үмдэжэрхёод, ... хамта гансата ... гүльмэнүүдые та... hалиг хүлhэеэшье ... да жэгтэй шуу. Х... тын үдэр тала дай... ара нюргаараа ... хэбтээд, заха хиза... руу нюдэдэйнгөө ... тэжэ, шэхэнэйш ... шэдитэ аянгаар за... сэсэгэй дэльбын ху... хада гү, али омол... хёод, утаанай үнэр... үдхэн сайгаар дару... ямар бэ!

...Юуншье гэжэ ... маатай бэшэ, зүг... үмэнэхи намар ... ехэ өөрын нарат... тай; шэнхинэмэ, ... мэ хүсэ олгодог, ... тухай баян гээшэ... бүгэдэ байгаали... байhанай тэмдэг... даруу номгон, зоб... гүй, уйдхар гашууда... нэб!

Ольга С...

Ц. РЫГЗЕНОВ: ХАНДАГАЙН ХҮЛНҮҮД

УЯНГАТА НАЙРУУЛГА

Хуулидхын хүбшэдэ зуhаха зуураа би нэгэ хандагайтай талын танил болоhон тухайдаа хөөрэхэ гэhэн хүсэлтэй байнаб. 196... оной зун. Посходой hургааг отолхоёо байраар ерээд, Хара-Уhанай эхиндэ дүтэхэн, хяра дээрэ, hүүдэртэйхэн газар бэдэржэ отог барибаб.

Хара-Уhанда бууходам, томо хандагайн мүрнүүд зөөлэн хүрьhэ сооро гэшхэн тойролдоод, урда зүг тээшэ үгсэжэ, hөөргөө ябашаhан байба. Имэ hүрээтэй томо буйр хандагайе хаража үзэхэ дурамни хүрэдэг болобо. Нам шэнги дайсанайнгаа ерэhые мэдээд, орон юулэжэ арилшаhань аа гү гэжэ hанаад, сэдьхэлдэм нэгэ бишыха урмагүй болоно. Ямаршье хоро хэхэеэ хүсэжэ байгаагүй намhаа дэмы айгаад, түрэhэн гараhан шэдхэ coohoo зугадажа ошоhоной хэрэггүй гэжэ тэрэ амитанда ойлгуулха аргагүй байhандаа, сүхэрhэн шэнги болоноб. Юрэдөө, лабашье hаань, дурата дурагүй нэгэ үглөөгүүр эртэхэн бодожо, галаа ууюулан, хандагай хараха hанаатай хяра дээрэ сайлажа hуубаб. Эдеэлжэ садаад:

«Зай, ихэдээ ажалдаа гараха болоо даа»,—гэжэ гүбэнэн, урда хүбшэ тээшэ харахадам, сүлхэ ехэ харгыгаар тооhон лэ хэбэртэй hуунагтан, унжын байба. Моритой хүн гээшэ ха, Тогмидон адуугаа алдаад, энээгүүр бэдэрээ юм байна гэжэ hанаад, яаралгүй бүгдэгэнэн, бээлэйгээ бэдэрбэб. Саашадаа ехэл hонин юумэ болоо hэн даа. Тэрэмни моритой хүн бэшэ, хари үнөөхи буйр хандагаймни гүйжэ ябаhан байгаа. Намайе обёороошье hаа, зүг татангүй урдуурни табин алхам газараар айхабтар гоёор хатаржа гараа hэн. Шаб гэмэ сарюун сэхэ хүлнүүдынь сайбархан hудалтай гэжэ обёорбоб. Шала хатуу харгы дээгүүр туруунуудынь тас-тас, тас-тас гэлдэн, нэгэ янзаар, түргэн бороогой дуhалнууд шэнгеэр табарна. Үе мүсэнүүдэй нимэ гал сахилма түргөөр. hэр-hэрд, шуура сохин, лаб сэхээр табилан, ульгам хүнгэхэнөөр таталдаг амитаниие урдань хаража үзөөгүй байбаб. Хүлнүүдынь нэгэ нугаран, нэгэ сэхэрэн, туруун дороhоо hалхи тооhо татуулан, эжэ эхигүйгөөр урагшаал, урагшаал хаялан, гайхалтай жэгдээр няадажа ябахадань, амитанай шандааhан ямар hайханаар өөрын уянга нугаралтайгаар хүдэлжэ шададаг юм, байгаалида hайхан юумэн, ойлгожо абаа hаа, ямаршье олон бэ даа, гэжэ хэлэшэгүйгөөр сэдьхэлээ хүдэлэн hуубаб. Тэрэ үглөөнэй хандагайн хатар гоё хүгжэм боложо, минии ухаан сэдьхэлдэ шэнгээд, бишыха өсөөд, бодолгодо хатан байха үедэм, урагшаа омог баясхалантайгаар, үхэл тухай оройдоошье hанангүйгөөр, дабшан ябаhан, хүсэтэ сээжэтэй хандагай hанагдадаг болобо.

Үглөөдэрынь, үүрээр, би бүри дүтэхэн ошоод, хүлеэжэ hуубаб. Хандагаймни баhал шуумайса хатарhаар ерээд, намhаа заахашье аягүйрхэнгүй, булагай эхинhээ шууяса hоросогоогоод, үнөөхил уhан гүйдэлөөрөө ябашаба. Хоро хэхэгүй хүн гэжэ намайе энэ хандагайн ойлгодог болоhондонь би баясаhандаа, бүхы дабhа, хилээмэеэ асаржа зүргэ дээрэнь саарhа дэбдижэ табибаб. Хожомоо бүхэли hapa соо хоюулан энэ мэтээр үүрээр уулзан, арбан алхам зай cooho бэеэ бэеэ харалсаад, тарадаг байгаабди. Орхиhон дабhа, хилээмыемни эдеэд, долёогоод ошодог hэн.

Харин нэгэтэ... Үүрээр урда хүбшэдэ буу hүрэшоо. Тэрээнhээ хойшо үглөөдэрыньшье, хожомыньшье хандагай минии хүндэлдэг хилээмэ эдихэеэшье, Хара-Уhанда ерэжэ уhалхаяашье болишоо hэн даа. Теэд хайшан гэхэбши, ангуушан алажа абаашаа юм бэзэ.

Хара-Уhанда бусаhаар hapa тухай болоод байхада, би Хойто тосхоной нэгэ магазинда оробоб. Набтаршаг аад, бүдүүн тэлхэгэр, гушаад наhанай нэгэ hамган урдамни оошорто байба. Би тэрэ hамгые ехээр hонирхон шэртэжэ оробоб. Юундэб гэхэдэ, тэрэмни хандагайн годоор оёhон гутал үмдэнхэй байгаа. Тон танил болоhон сайбархан hудалнуудые абаhаар танибаб. Мүн даа, тэрэ хандагай!

Ойромни байhан энэ hамганда гэнтэ айхабтар дурагүйдэн, би аалихан газаашаа гарашабаб. Наратай сэлмэг үдэр Дэлхэй дүүрэн гэрэл сасаран, дайдаар набша хүхэрнэ.

Байгаали соо элбэгээр дэлгээтэй, гол удхаараа ажабайдалые бадарааха, тэрээндэ нам дулаахан үзэмжэ нэмээхэ шадалтай үйлэ ёhонуудые оло дахин хараhанаа hананаб. Магазинай хэрэлсы дээрэ тамхилжа hууходам, Хуулидхын голоор гүйдэлөөрөө уhанда бууhан хандагай табжаганахадал гэнэ. Би тэрэ хандагайн дүрбэн хүлнүүдэй абьяастайгаар эдүүсэн, асари хүсэеэ багтаажа ядаhан шэнги, шуурган түргөөр, гайхалтай адлихаанаар, hэлгэлдэн хатархые hайхашаан жаргаhанаа наhан соегоо мартахагүй болооб даа. Гэнтын аюулда тудалдажа, хатарша ангай үхэhэндэ бишье гэмтэйб. Хүндэ дадхаажа, этигүүлжэ би тэрэниие hургааб. Хоро хэхэгүй намда ерэhэндээл адляар, айнгүйгөөр, буугай аман доро хүрэжэ ерэhэниинь сохом даа. Теэд би яаха ёhотой байгаа хүнбиб? Минии зан, табисуур байгаали соохи hайханиие хараад, дашуурдаг, сэдьхэлээ ханадаг лэ. Сохом тэрэ хандагайе алажа эдихэгүй байhанаа хайшаншье гээд юм, амитанда этигүүлжэ шадааб. Тиимэл хадаа би өөрөө үхэтэрөө, хамаагүй, ан амитаншье байг, заримдаа этигэл гээшэ гэнэтэйшье hаань, хүнэй hайн сэдьхэлдэ этигэн, найдан ябаг лэ гэхэ байнаб. Ондоо үзэл hургаал хүн түрэлтэнэй дунда тараажа болохогүй бэшэ аал даа.

Ингэжэ бодолготон hууха зууран-дам үнөөхи «шэнэ моодын» гуталтай эхэнэр магазинhаа гаража, годонуудаа шэрэhээр hанаа амарханаар саашалба.

Тиимэ даа. Энэл hамганай үбгэниинь ангуушан хамнай. Ойдо нэгэтэ уулзаhанаа hанаадхибаб. Тэрэ хүниие Анандын Бата гэлсэдэг. Хуулидхын эхинэй буйр хандагайе энэл Анандын Бата алажа эдеэ юм байна. hамганиинь тэрэ хандагайн шэлбэнүүдые үбшэжэ абаад, энэ гутал оёо гээшэ.

Би түргэхэн бодожо, үйлсэдэ ябаhан танигдаагүй нэгэ хүнhөө:

Егерь Алексеевич хаана байдаг бэ?—гэжэ ехэ шангаар гээшэ аа гү, гайхашатарнь асуубаб.

Саб сагаан хун шубууд Астрахань хотын тэб тэгэндэ оршодог сөөрэм соо үбэлжэдэг юм. Тэдэниие хотынхид хооллуулдаг, холоhоо ерэhэн хүнүүдтэ үзэсхэлэн шэнгеэр харуулдаг. Үнгэрhэн зун Астрахань хотоор ябаха зуураа энэ зураг манай штатнабэшэ корреспондент М. Сутурин буулгаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ
МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhан. «Ухаалан ажаллаhанай үрэ дүн» гэhэн статья. Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшын «Республикымнай таряа ургуулха арга боломжо» гэhэн статья. Түрэл орондоторнай.

Хоёрдохи хуудаhан. Редакциин ниитын приемны... Барадий Мунгонов... hoo хэhэг. Уласхо... сэлнүүд.

Гурбадахи хууд... ...магай колхознигууда... дэ зорюулагдаhан ...

Дүрбэдэхи хууд... «Элдэб hонинной дэ... са.

СЭНХ...
ЭКРАНУУ...

12.30—15.30 М... жуулга. 12.30 Ор... ниж. 12.40. Үхибү... даhан дамжуулга. ... hонин. 13.55. Хони... мэй программа. 17.2... телестудиин програ... зүжэг. УЛААН-ҮДЭ ... 20.30. Пионернүү... hэн дамжуулга. 21. ... hэн hүүлэй hонин... 22 часhаа 01 час хү... hаа дамжуулга.

Редактор Ц. Ц. Ци...